

АНАЛІЗ

показників статистичної звітності та судової практики розгляду Господарським судом Харківської області спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів, в т.ч., що виникають при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними та у спорах щодо неналежного їх виконання за I півріччя 2025 року.

ЗМІСТ:

1. Вступ	3
2. Аналіз судової статистики щодо розгляду Господарським судом Харківської області спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів, в т.ч., що виникають при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними та у спорах щодо неналежного їх виконання за I квартал 2025 року.	4
3. Аналіз судової практики щодо результатів розгляду Господарським судом Харківської області спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів, в т.ч., що виникають при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними та у спорах щодо неналежного їх виконання за I квартал 2025 року.	14
3.1.Справи у спорах, щодо постачання енергоносіїв.	17
3.2.Справа у спорі, щодо переведення боргу.	32
3.3.Справи у спорах, щодо зберігання продукції.	35
4. Висновок.	40

ВСТУП.

Відповідно до планів роботи Господарського суду Харківської області та аналітичного відділу суду на 2025 рік здійснено аналітичний огляд даних судової статистики про стан здійснення правосуддя спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів, в т.ч., що виникають при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними та у спорах щодо неналежного їх виконання за I півріччя 2025 року.

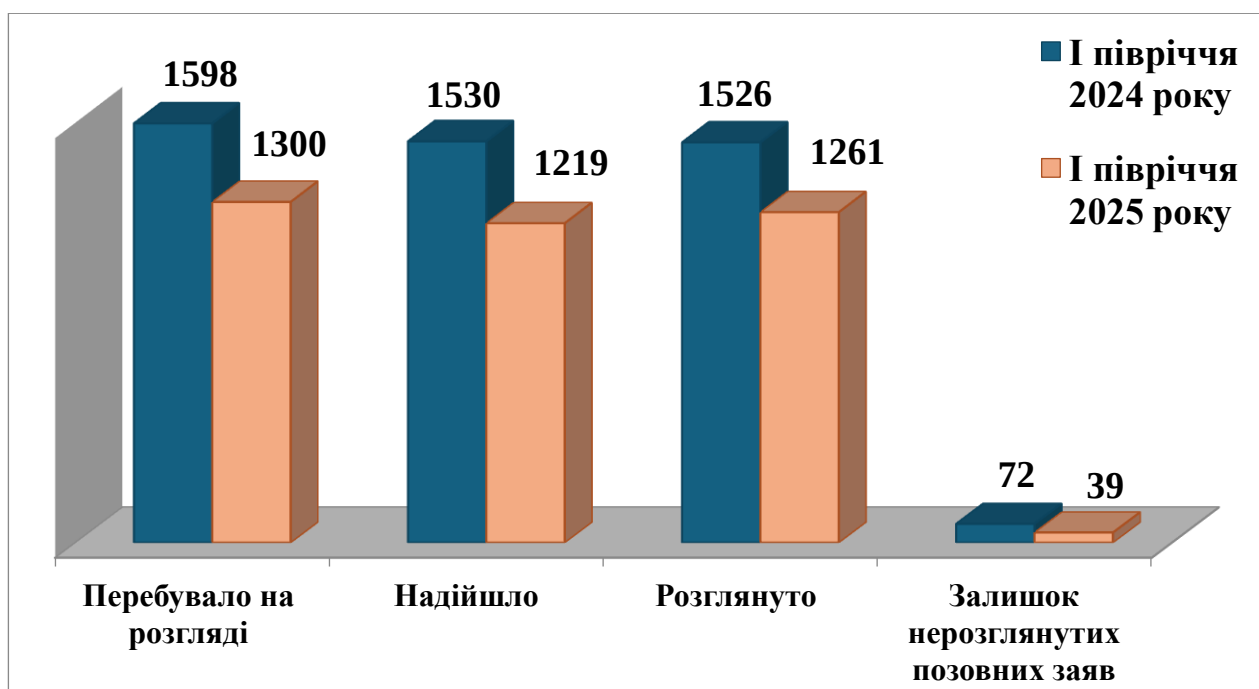
В огляді використано статистичні дані, зазначені у звітах Господарського суду Харківської області за Формою № 1-г, затвердженою наказом Державної судової адміністрації України від 23.06.2018 № 325 «Про затвердження річних форм звітів щодо здійснення правосуддя місцевими та апеляційними судами», за погодженням з Держстатом, зі змінами, внесеними наказом Державної судової адміністрації України від 29.11.2024 № 528, дані автоматизованої системи «Діловодство спеціалізованого суду», надані відділом інформаційно-технічного забезпечення та статистики суду, а також судові справи, рішення в яких прийнято суддями Господарського суду Харківської області.

**АНАЛІЗ СУДОВОЇ СТАТИСТИКИ ЩОДО РОЗГЛЯДУ
ГОСПОДАРСЬКИМ СУДОМ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ СПОРІВ, ЩО
ВИНИКАЮТЬ ІЗ ПРАВОЧИНІВ, ЗОКРЕМА ДОГОВОРІВ, В Т.Ч., ЩО
ВИНИКАЮТЬ ПРИ ЇХ УКЛАДЕННІ, ЗМІНІ, РОЗІРВАННІ, ВИЗНАННІ
ЇХ НЕДІЙСНИМИ ТА У СПОРАХ ЩОДО НЕНАЛЕЖНОГО ЇХ
ВИКОНАННЯ**

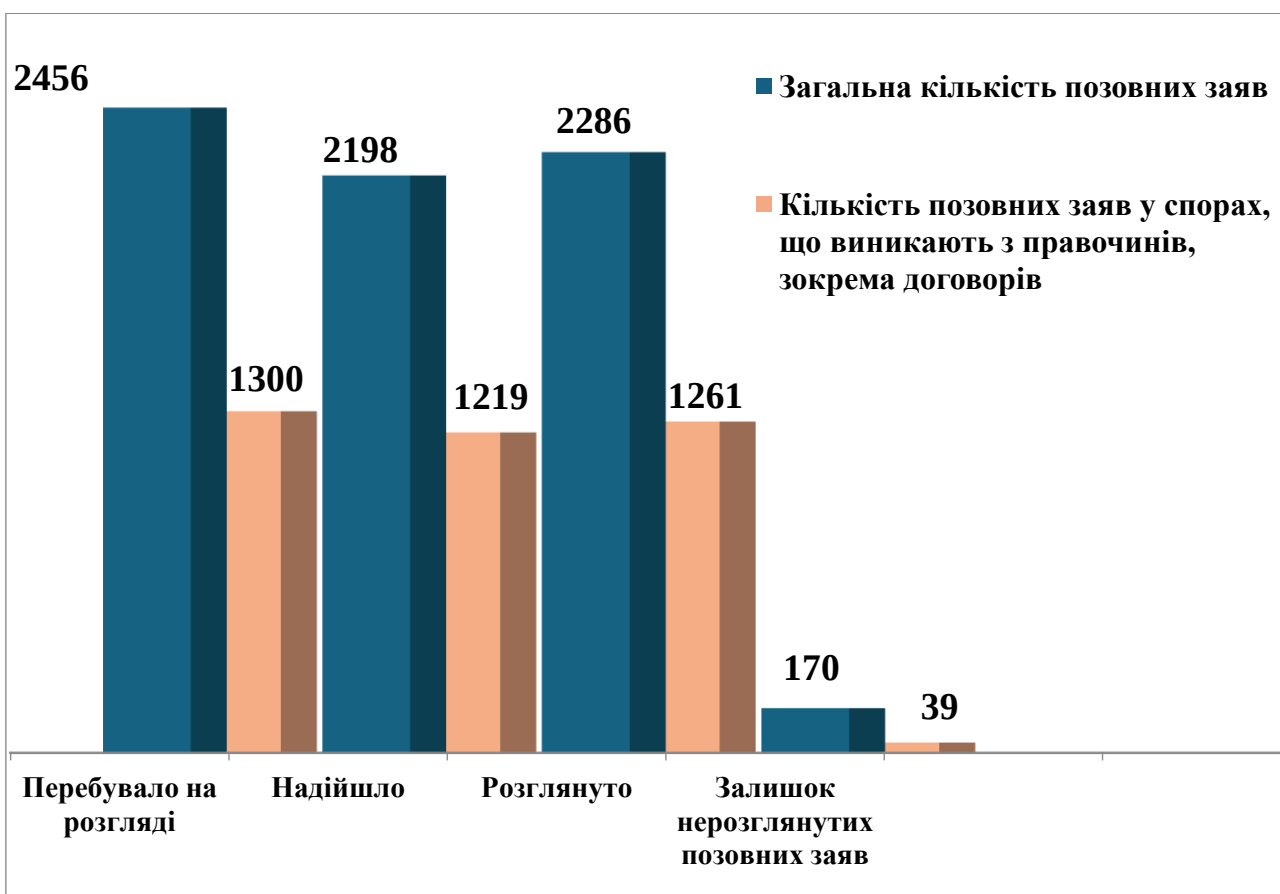
У I півріччі 2025 року загальна кількість позовних заяв, що перебували на розгляді склала **2456 (-295)**, з них справ у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів **1300 (-298)** або **53% (-5%)** від загальної кількості позовних заяв, що перебували на розгляді. З них надійшло у звітному періоді – **1219 (-311)** у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів або **55,4% (-4,6%)** від **2198** всіх позовних заяв, що надійшли у звітному періоді. Розглянуто у звітному періоді **1261 (-265)** позовних заяв у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів або **55% (-4%)** від **2286** всіх розглянутих позовних заяв. У тому числі щодо спорів даної категорії відмовлено у відкритті провадження – **6 (=)**, повернуто – **112 (-60)**, передано до іншого суду – **22 (-1)** та відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **1120 (-205)** з **1982 (-226)** позовних заяв всіх категорій спорів.

Залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів склав **39 (-33)** або **3%** від загальної кількості справ даної категорії, які перебували на розгляді, у тому числі залишені без руху **10 (+10)**.

**Загальні показники позовних заяв у спорах, що виникають із правочинів,
зокрема договорів у I півріччі 2025 року у порівнянні з аналогічним
періодом 2024 року**

Розгляд позовних заяв по відношенню до загальної кількості позовних заяв у спрах, що виникають із правочинів, зокрема договорів у I півріччі 2025 року.

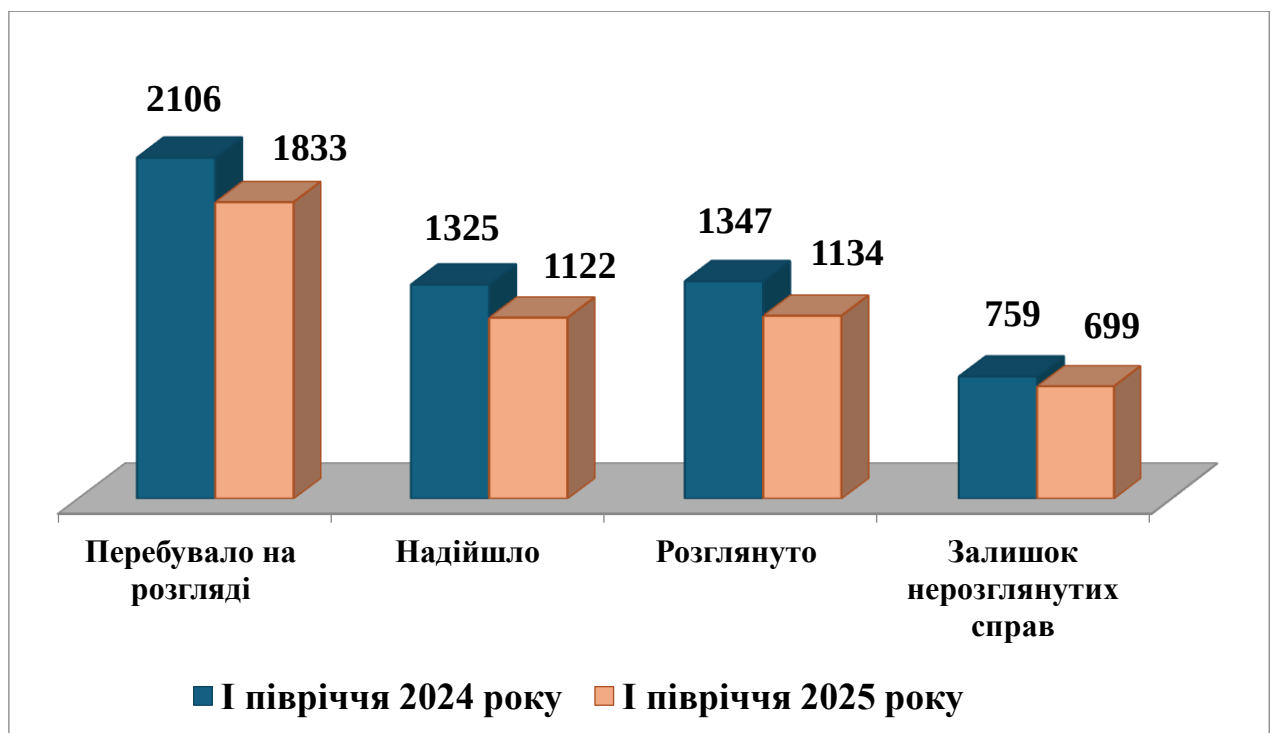

У звітному періоді загальна кількість справ позовного провадження, що перебували на розгляді склала **3664 (-506)**, з них справ у спрах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів **1833 (-273)** або **50% (-0,5%)** від загальної кількості справ позовного провадження, що перебували на розгляді. З них

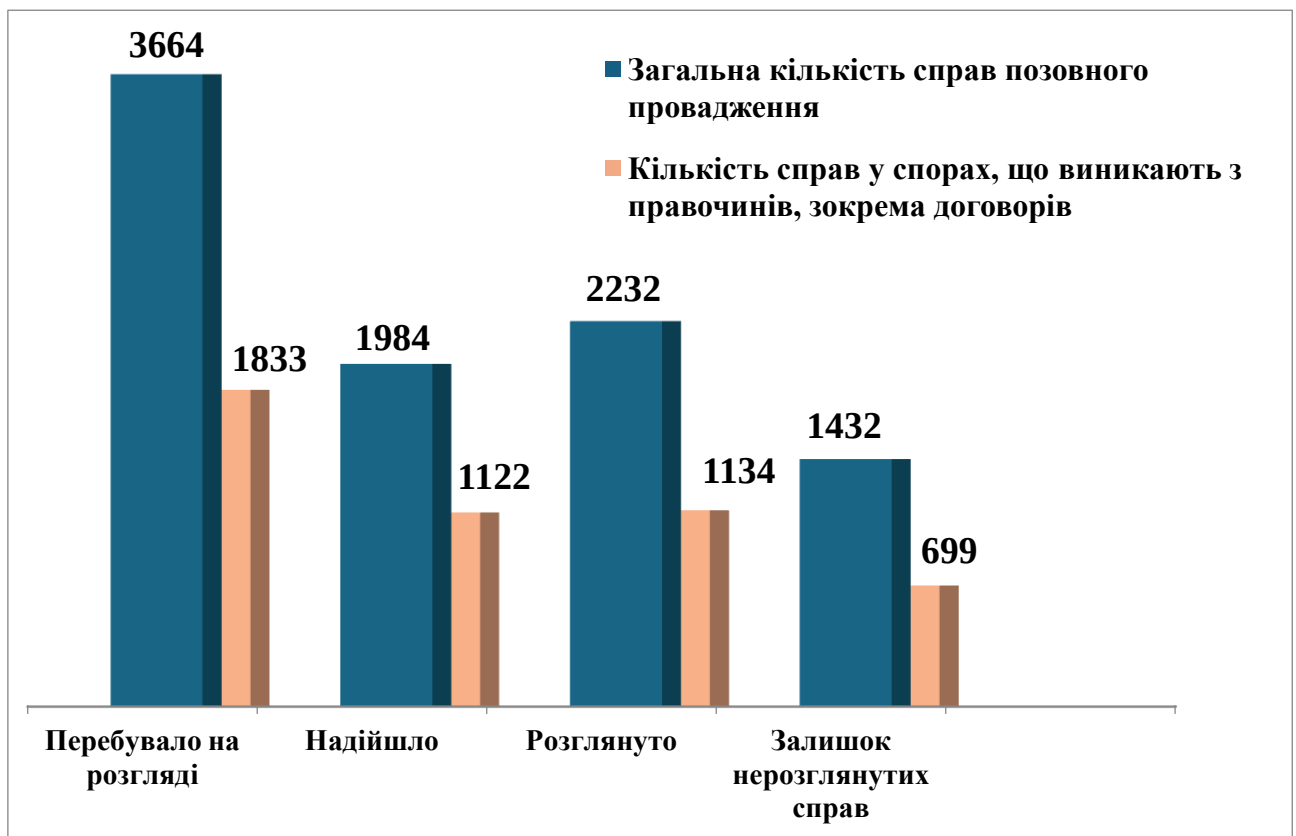
надійшло у звітному періоді справ у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів – **1122 (-203) або 56,5% (-3,5%) від 1984 (-224)** справ позовного провадження, що надійшли на розгляд. Розглянуто у звітному періоді справ у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів – **1134 (-213) або 50,8% (-5,2%) від 2232 (165)** - загальної кількості розглянутих справ позовного провадження. У тому числі із ухваленням рішення – **999 (-170)**, із задоволенням позову – **897 (-141)**, передано до іншого суду – **3 (-4)**, із закриттям провадження у справі – **87 (-49)**, із залишенням заяви без розгляду – **45 (+10)**, порушених за заявою прокурора – **28 (-4)**, з них задоволено **25 (+6)** справ.

З **1432 (-341)** нерозглянутих справ позовного провадження на кінець звітного періоду, залишок справ у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів склав **699 (-60) або 38%** від загальної кількості справ даної категорії, які перебували на розгляді, із них, провадження зупинено у **229 (+32)** справах або **59,7 % від 383 (-126)** - зупинених справ позовного провадження.

Загальні показники справ позовного провадження у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів у I півріччі 2025 року у порівнянні з аналогічним періодом 2024 року

Розгляд справ у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів по відношенню до загальної кількості справ позовного провадження у I півріччі 2025 року

З **1300 (-298)** позовних заяв, що перебували на розгляді щодо спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів, в т.ч., що виникають при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними та у спорах щодо невиконання або неналежного їх виконання, були наступні категорії спорів:

- купівлі продажу: перебувало на розгляді – **841 (-343)**, надійшло позовних заяв – **788 (-357)**, розглянуто – **812 (-323)**, з яких повернуто – **61 (-62)**, передано до іншого суду – **15 (+1)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **735 (-259)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **29 (-20)**, у тому числі залишено без руху – **7 (+7)**. З них:

✓поставки товарів, робіт та послуг: перебувало на розгляді – **791 (-374)**, надійшло позовних заяв – **741 (-387)**, розглянуто – **762 (-354)**, з яких повернуто – **56 (-65)**, передано до іншого суду – **14 (=)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **691 (-286)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **29 (-20)**, у тому числі залишено без руху – **7 (+7)**,

✓у тому числі енергоносіїв: перебувало на розгляді – **495 (-175)**, надійшло позовних заяв – **473 (-178)**, розглянуто – **478 (-172)**, з яких повернуто – **33 (-31)**, передано до іншого суду – **4 (-4)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **441 (-134)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **17 (-3)**, у тому числі залишено без руху – **3 (+3)**;

- оренди: перебувало на розгляді – **64 (-16)**, надійшло позовних заяв – **63 (-13)**, розглянуто – **63 (-16)**, з яких повернуто – **12 (-2)**, передано до іншого суду – **1 (=)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **50 (-13)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **1 (=)**;

- підряду: перебувало на розгляді – **81 (+30)**, надійшло позовних заяв – **71 (+20)**, розглянуто – **80 (+33)**, з яких повернуто – **7 (=)**, передано до іншого суду – **2 (+1)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **71 (+32)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **1 (-3)**. З них,

✓будівельного підряду: перебувало на розгляді – **11 (-12)**, надійшло позовних заяв – **8 (-15)**, розглянуто – **11 (-10)**, з яких відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **11 (-6)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **0 (-2)**;

- надання послуг: перебувало на розгляді – **80 (+70)**, надійшло позовних заяв – **79 (+72)**, розглянуто – **75 (+65)**, з яких відмовлено у відкритті провадження –**1(+1)**, повернуто – **9 (+8)**, передано до іншого суду – **1 (+1)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **64 (+55)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **5 (+5)**, у тому числі залишено без руху – **1 (+1)**;

- перевезення транспортного експедирування: перебувало на розгляді – **44 (+20)**, надійшло позовних заяв – **44 (+23)**, розглянуто – **42 (+19)**, з яких повернуто – **5 (+5)**, передано до іншого суду – **2 (+1)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **35 (+13)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **2 (+1)**, у тому числі залишено без руху – **1 (+1)**;

- страхування: перебувало на розгляді – **8 (-4)**, надійшло позовних заяв – **7 (-4)**, розглянуто – **8 (-4)**, з яких відмовлено у відкритті провадження – **1 (+1)**, повернуто – **1 (+1)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **6 (-4)**, нерозглянутих позовних заяв цієї категорії на кінець звітного періоду немає;

- банківська діяльність: перебувало на розгляді – **89 (-77)**, надійшло позовних заяв – **76 (-78)**, розглянуто – **89 (-65)**, з яких відмовлено у відкритті провадження – **2 (+2)**, повернуто – **9 (-9)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **78 (-55)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **0 (-12)**; З них:

✓ кредитування: перебувало на розгляді – **82 (-77)**, надійшло позовних заяв – **73 (-75)**, розглянуто – **82 (-65)**, з яких відмовлено у відкритті провадження – **2 (+2)**, повернуто – **9 (-9)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **71 (-55)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **0 (-12)**;

✓ забезпечення виконання зобов'язання: перебувало на розгляді – **13 (+5)**, надійшло позовних заяв – **10 (+2)**, розглянуто – **13 (+7)**, з яких відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **13 (+12)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **0 (-2)**;

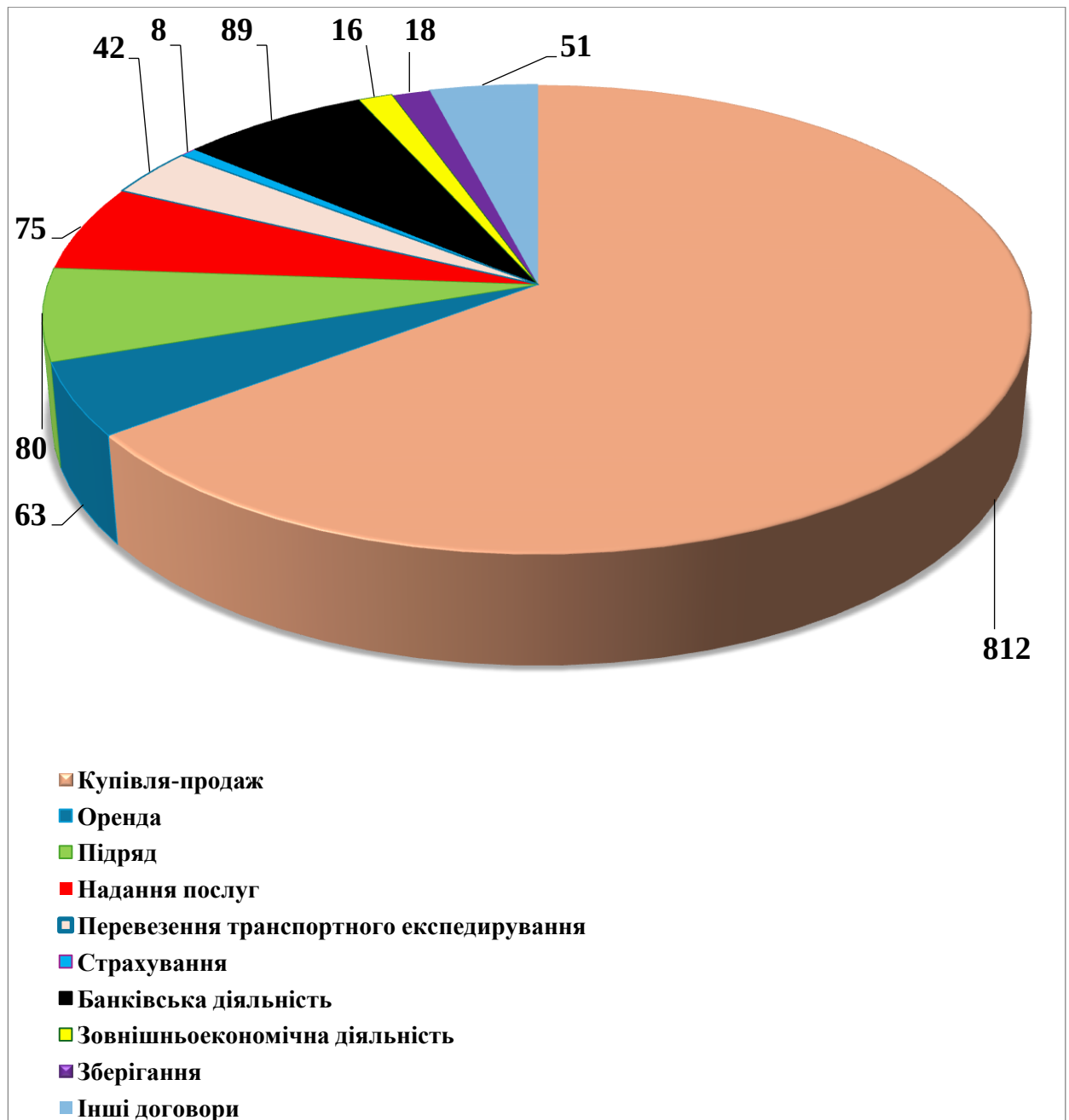
- доручення, комісії, управління майном: перебувало на розгляді – **2 (-1)**, надійшло позовних заяв – **2 (-1)**, розглянуто – **2 (-1)**, з яких відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **2 (=)**, нерозглянутих позовних заяв цієї категорії на кінець звітного періоду немає;

- зберігання: перебувало на розгляді – **19 (+8)**, надійшло позовних заяв – **19 (+9)**, розглянуто – **18 (+8)**, з яких передано до іншого суду – **1 (+1)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **17 (+10)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітного періоду – **1 (=)**;

- зовнішньоекономічна діяльність: перебувало на розгляді – **16 (-7)**, надійшло позовних заяв – **15 (-7)**, розглянуто – **16 (-4)**, з яких повернуто – **2 (-1)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **14 (-1)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітної періоду – **0 (-3)**;

- інші договори: перебувало на розгляді – **51 (+24)**, надійшло позовних заяв – **50 (+25)**, розглянуто – **51 (+25)**, з яких відмовлено у відкритті провадження – **2 (+2)**, повернуто – **6 (+4)**, відкрито провадження (прийнято до розгляду) – **43 (+19)**, залишок нерозглянутих позовних заяв на кінець звітної періоду – **1 (+1)**.

Діаграма показників розгляду позовних заяв у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів у I півріччі 2025 року

Зі **1833 (-273)** справ щодо спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів, в т.ч., що виникають при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними та у спраху щодо невиконання або неналежного їх виконання, які перебували на розгляді, були наступні категорії спорів:

- купівлі продажу: перебувало на розгляді – **1146 (-249)**, надійшло справ – **737 (-257)**, розглянуто – **706 (-163)**, у тому числі із ухваленням рішення – **639 (-128)**, із задоволенням позову – **570 (-128)**, передано до іншого суду – **2 (-2)**, із закриттям провадження у справі – **40 (-45)**, із залишенням заяви без розгляду – **25 (+12)**, порушених за заявою прокурора – **20 (-5)**, з них задоволено – **18 (+2)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **440 (-76)**, із них провадження в яких зупинено – **128 (+47)**;

З них:

✓ поставки товарів, робіт та послуг: перебувало на розгляді – **1084 (-276)**, надійшло справ – **693 (-284)**, розглянуто – **665 (-179)**, у тому числі із

ухваленням рішення – **603 (-140)**, із задоволенням позову – **541 (-137)**, передано до іншого суду – **2 (-2)**, із закриттям провадження у справі – **36 (-48)**, із залишенням заяви без розгляду – **24 (+11)**, порушених за заявою прокурора – **17 (-8)**, з них задоволено – **15 (-1)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітнього періоду – **419 (-97)**, із них провадження в яких зупинено – **121 (+40)**;

✓ у тому числі енергоносіїв: перебувало на розгляді – **695 (-117)**, надійшло справ – **441 (-70)**, розглянуто – **401 (-88)**, у тому числі із ухваленням рішення – **377 (+72)**, із задоволенням позову – **347 (-64)**, передано до іншого суду – **1 (-1)**, із закриттям провадження у справі – **14 (-21)**, із залишенням заяви без розгляду – **9 (+4)**, порушених за заявою прокурора – **15 (+7)**, з них задоволено – **13 (+6)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітнього періоду – **294 (-29)**, із них провадження в яких зупинено – **95 (+33)**;

- оренди: перебувало на розгляді – **74 (-33)**, надійшло справ – **50 (-13)**, розглянуто – **46 (-34)**, у тому числі із ухваленням рішення – **40 (-24)**, із задоволенням позову – **35 (-20)**, із закриттям провадження у справі – **3 (-8)**, із залишенням заяви без розгляду – **3 (-2)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітнього періоду – **28 (+1)**, із них провадження в яких зупинено – **6 (=)**;

- лізингу: перебувало на розгляді – **7 (-3)**, розглянуто – **5 (-3)**, у тому числі із ухваленням рішення – **5 (-3)**, із задоволенням позову – **4 (-4)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітнього періоду – **2 (=)**;

- підряду: перебувало на розгляді – **121 (+47)**, надійшло справ – **71 (+32)**, розглянуто – **89 (+38)**, у тому числі із ухваленням рішення – **78 (+40)**, із задоволенням позову – **70 (+45)**, із закриттям провадження у справі – **9 (-1)**, із залишенням заяви без розгляду – **2 (-1)**, порушених за заявою прокурора – **4 (=)**, з них задоволено – **4 (+2)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітнього періоду – **32 (+9)**, із них провадження в яких зупинено – **11 (+3)**; 3 них:

✓ будівельного підряду: перебувало на розгляді – **30 (+5)**, надійшло справ – **11 (-6)**, розглянуто – **17 (+5)**, у тому числі із ухваленням рішення – **14 (+4)**, із задоволенням позову – **12 (+5)**, із закриттям провадження у справі – **3 (+2)**, порушених за заявою прокурора – **2 (=)**, з них задоволено – **2 (+1)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітнього періоду – **13 (=)**, із них провадження в яких зупинено – **8 (+1)**;

- надання послуг: перебувало на розгляді – **95 (+41)**, надійшло справ – **64 (+55)**, розглянуто – **64 (-19)**, у тому числі із ухваленням рішення – **53 (+11)**, із задоволенням позову – **50 (+18)**, із закриттям провадження у справі – **11 (+9)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітнього періоду – **31 (+22)**, із них провадження в яких зупинено – **7 (-2)**;

- перевезення транспортного експедирування: перебувало на розгляді – **55 (+14)**, надійшло справ – **35 (+13)**, розглянуто – **38 (+3)**, у тому числі із ухваленням рішення – **35 (+2)**, із задоволенням позову – **30 (=)**, із закриттям провадження у справі – **2 (=)**, із залишенням заяви без розгляду – **1 (-1)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітнього періоду – **17 (+11)**, із них провадження в яких зупинено – **1 (=)**;

- страхування: перебувало на розгляді – **8 (-8)**, надійшло справ – **6 (-4)**, розглянуто – **6 (-7)**, у тому числі із ухваленням рішення – **5 (-6)**, із задоволенням

позову – **3 (-4)**, із закриттям провадження у справі – **1 (=)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **2 (-1)**, із них провадження в яких зупинено – **1 (=)**;

- банківська діяльність: перебувало на розгляді – **179 (-103)**, надійшло справ – **78 (-55)**, розглянуто – **99 (-79)**, у тому числі із ухваленням рішення – **80 (-71)**, із задоволенням позову – **75 (-65)**, передано до іншого суду – **1 (=)**, із закриттям провадження у справі – **11 (-8)**, із залишенням заяви без розгляду – **7 (=)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **80 (-24)**, із них провадження в яких зупинено – **55 (-1)**; 3 них:

✓ кредитування: перебувало на розгляді – **165 (-105)**, надійшло справ – **71 (-55)**, розглянуто – **91 (-81)**, у тому числі із ухваленням рішення – **73 (-72)**, із задоволенням позову – **69 (-65)**, передано до іншого суду – **1 (=)**, із закриттям провадження у справі – **11 (-8)**, із залишенням заяви без розгляду – **6 (-1)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **74 (-24)**, із них провадження в яких зупинено – **50 (-1)**;

✓ забезпечення виконання зобов'язання: перебувало на розгляді – **27 (+8)**, надійшло справ – **13 (+12)**, розглянуто – **11 (+5)**, у тому числі із ухваленням рішення – **11 (+5)**, із задоволенням позову – **10 (+7)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **16 (+3)**, із них провадження в яких зупинено – **13 (+2)**;

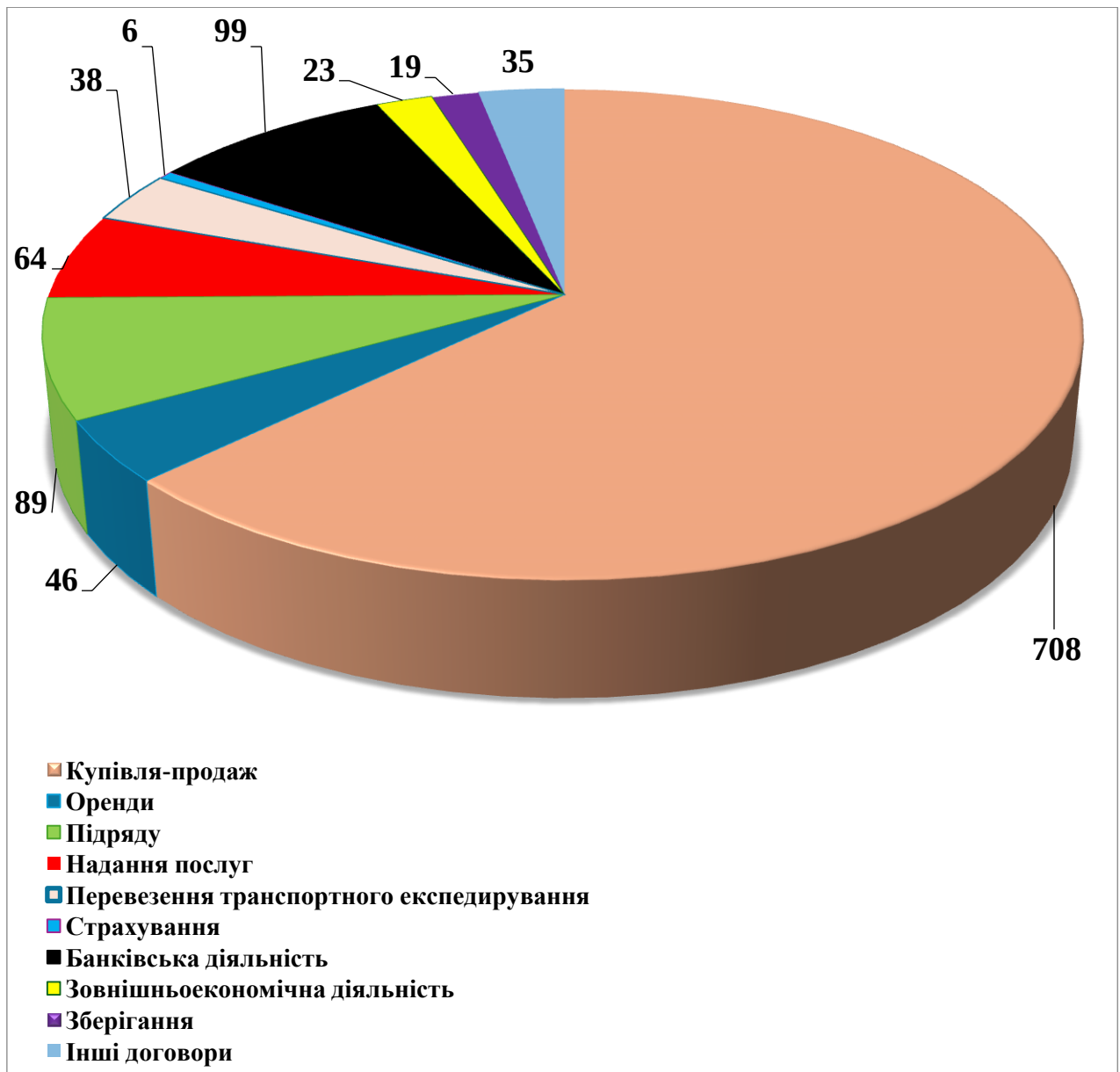
- доручення, комісії, управління майном: перебувало на розгляді – **3 (=)**, надійшло справ – **2 (=)**, розглянуто – **2 (+1)**, у тому числі із ухваленням рішення – **2 (+2)**, із задоволенням позову – **2 (+2)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **1 (-1)**;

- зберігання: перебувало на розгляді – **27 (+8)**, надійшло справ – **17 (+10)**, розглянуто – **19 (+7)**, у тому числі із ухваленням рішення – **13 (+1)**, із задоволенням позову – **12 (+5)**, із закриттям провадження у справі – **1 (+1)**, із залишенням заяви без розгляду – **5 (+5)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **8 (+1)**, із них провадження в яких зупинено – **3 (-1)**;

- зовнішньоекономічна діяльність: перебувало на розгляді – **59 (-9)**, надійшло справ – **14 (-1)**, розглянуто – **23 (-3)**, у тому числі із ухваленням рішення – **16 (-2)**, із задоволенням позову – **13 (-5)**, із закриттям провадження у справі – **5 (+1)**, із залишенням заяви без розгляду – **2 (-2)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **36 (-6)**, із них провадження в яких зупинено – **15 (-10)**;

- інші договори: перебувало на розгляді – **56 (+28)**, надійшло справ – **43 (+19)**, розглянуто – **35 (+15)**, у тому числі із ухваленням рішення – **31 (+14)**, із задоволенням позову – **31 (+16)**, із закриттям провадження у справі – **4 (+2)**, порушених за заявою прокурора – **4 (+4)**, з них задоволено – **3 (+3)**, залишок нерозглянутих справ на кінець звітної періоду – **21 (+13)**, із них провадження в яких зупинено – **2 (=)**.

Діаграма показників розгляду справ позовного провадження у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів у I півріччі 2025 року

Дані проведеного аналізу вказують на незначне зниження загальної кількості як позовних заяв, так і справ позовного провадження, що перебували на розгляді у I півріччі 2025 року порівняно з аналогічним періодом 2024 року. Подібна тенденція спостерігається у справах та заявах, що стосуються спорів з правочинів, зокрема договорів.

Стосовно загальних показників розгляду позовних заяв, то загальна кількість позовних заяв, які перебували на розгляді у I півріччі 2025 року склала **2456**, а в I півріччі 2024 року – **2751**, тобто зменшилася на **295** заяв порівняно з аналогічним періодом 2024 року. Кількість позовів з правочинів, зокрема договорів, які були на розгляді зменшилась у поточному періоді на **298** (з **1598** до **1300**), тобто питома вага таких спорів знизилася з **58%** до **53%**. Також, у I півріччі 2025 року надійшло до суду на **344** менше позовних заяв: **2198** у I півріччі 2025 року, а в аналогічному періоді 2024 року надійшло **2542**, з яких, з правочинів, зокрема договорів – **1219** у I півріччі 2025 року, а у I півріччі 2024 року – **1530**. Всього було розглянуто **2286** позовних заяв у I

півріччі 2025 року, а в аналогічному періоді 2024 року **2587**, з них з правочинів, зокрема договорів – **1261** проти **1526**. У звітному періоді відмов у відкритті провадження у позовних справах стало більше, ніж у I півріччі 2024 року: **38** проти **32**. Незважаючи на це зростання, кількість позовних заяв у спорах із правочинів (зокрема, договорів), яким було відмовлено у відкритті провадження, залишилася незмінною в обох періодах, складаючи по 6 заяв. Кількість повернутих позовних заяв у звітному періоді знизилася на **60** з **172** до **112** заяв, а кількість заяв в яких відкрито провадження (прийнятих до розгляду) знизилася на **205** з **1325** до **1120**. У I півріччі 2025 року залишок нерозглянутих позовних заяв збільшився на **6**, у порівнянні з аналогічним періодом 2024 року, тоді як кількість нерозглянутих позовних заяв з правочинів, зокрема договорів у звітному періоді зменшилася на **33** заяви з **72** до **39**.

Щодо загальних показників розгляду справ позовного провадження, то загальна кількість справ, які перебували на розгляді у I півріччі 2025 року склала **3664**, а в I півріччі 2024 року – **4170** відповідно, тобто зменшилася на **506** справ порівняно з аналогічним періодом 2024 року, з них справ у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів, зменшено на **273** (з **2106** до **1833**). Відсоток справ позовного провадження, що перебували на розгляді, майже не змінився: у першому півріччі 2025 року він становив **50%**, а в аналогічному періоді 2024 року – **50,5%**. У звітному періоді всього було розглянуто **2232** справи позовного провадження, а в аналогічному періоді 2024 року **2397**, з них з правочинів, зокрема договорів – **1134** проти **1347**. Також відзначається незначне зростання справ позовного провадження, порушених за заявою прокурора – **146** проти **118**, із яких **28** із правочинів, зокрема договорів. Відсоток залишених без розгляду справ у I півріччі 2025 року також незначно підвищився у порівнянні з I півріччям 2024 року (з 67 до 83), що може свідчить про зростання порушень вимог ГПК України при подачі позову. У звітному періоді значно зменшився залишок нерозглянутих справ позовного провадження у порівнянні з I півріччям 2024 року з **1773** до **1432** (на **341** справу), тоді як кількість нерозглянутих справ у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів у звітному періоді зменшилася на **60** заяв з **759** до **699**.

Таким чином, аналіз даних за I півріччя 2025 року спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів. В тому числі, що виникають при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними та у спорах щодо неналежного їх виконання, показав, що у звітному періоді показник їх перебування в провадженні, розгляду значно зменшився. Зазначене пов'язано із зменшенням показника справ, що надійшли на розгляд у звітному періоді. Але навантаження на суддів щодо розгляду по суті даної категорії спорів залишається незмінним, що пов'язано із значним зменшенням залишку справ даної категорії, що перебували в провадженні на початок звітного періоду.

АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЩОДО РЕЗУЛЬТАТІВ РОЗГЛЯДУ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДОМ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ СПОРІВ, ЩО

**ВИНИКАЮТЬ ІЗ ПРАВОЧИНІВ, ЗОКРЕМА ДОГОВОРІВ, В Т.Ч., ЩО
ВИНИКАЮТЬ ПРИ ЇХ УКЛАДЕННІ, ЗМІНІ, РОЗІРВАННІ, ВИЗНАННІ
ЇХ НЕДІЙСНИМИ ТА У СПОРАХ ЩОДО НЕНАЛЕЖНОГО ЇХ
ВИКОНАННЯ .**

Справи у спорах щодо постачання енергоносіїв.

➤ **Задоволено позовні вимоги.**

Обов'язок з оплати за комунальні послуги у державному об'єкті покладається на орган управління державним майном.

СПРАВА № 922/3783/23 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125291577>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу №922/3783/23 за позовом Приватного акціонерного товариства «Харківенергозбут» до Товариства з обмеженою відповідальністю «Сігма Естейт», треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, на стороні відповідача: 1. Регіональне відділення Фонду держмайна України в Харківській області; 2. Товариство з обмеженою відповідальністю «Telesens Ventures»; 3. Військова частина 3017 МВС України про стягнення 557398,27 грн заборгованості за Договором про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг № 321.33 від 22.03.2023 за електричну енергію за період з квітня по грудень 2022 року в сумі 517069,74 грн; пені за період з 14.06.2022 по 31.05.2023 в сумі 130705,62 грн; 3% річних за період з 14.06.2022 по 31.05.2023 в сумі 9774,93 грн та інфляційних нарахувань за період з серпня 2022 року по травень 2023 року в сумі 30553,60 грн.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення заборгованості за договором про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

На розгляд Господарського суду Харківської області подано позовну заяву Приватного акціонерного товариства «Харківенергозбут» до Товариства з обмеженою відповідальністю «Сігма Естейт» про стягнення заборгованості за Договором про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг № 321.33 від 22.03.2023 за електричну енергію за період з квітня по грудень 2022 року в сумі 517069,74 грн; пені за період з 14.06.2022 по 31.05.2023 в сумі 130705,62 грн; 3% річних за період з 14.06.2022 по 31.05.2023 в сумі 9774,93 грн та інфляційних нарахувань за період з серпня 2022 року по травень 2023 року в сумі 30553,60 грн.

Позовні вимоги обґрунтовано тим, що відповідач, в порушення умов Договору та приписів чинного законодавства, не оплатив електричну енергію, спожиту в період з червня по грудень 2022 року.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що між Приватним акціонерним товариством «Харківенергозбут» та Товариством з обмеженою відповідальністю «Сігма Естейт» склалися договірні правовідносини щодо постачання електричної енергії на умовах публічного договору приєднання, що підтверджується фактичним споживанням електроенергії відповідачем та частковою її оплатою.

З огляду на надані позивачем рахунки, реєстри обсягів споживання, акти приймання-передачі електричної енергії та платіжні документи, суд дійшов висновку, що постачання електроенергії відповідачу відбувалося на постійній основі, а сам відповідач визнавав отримання відповідних рахунків.

Суд також врахував, що ТОВ «Сігма Естейт» є правонаступником ТОВ «Telesens Ventures», яке на підставі договору зберігання з 2007 року відповідало за бомбосховище, у якому, за твердженням відповідача, відбувалося споживання електроенергії сторонніми особами.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст. ст. 6, 8, 19, 124, 129 Конституції України, ст. ст. 525, 526, 530, 611, 612, 625 Цивільного кодексу України, ст. 193 Господарського кодексу України, ст. ст. 73, 74, 86 Господарського процесуального кодексу України.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 13.02.2025 позов задоволено повністю, стягнуто з Товариства з обмеженою відповідальністю «Сігма Естейт» на користь Приватного акціонерного товариства «Харківенергозбут» заборгованість за електричну енергію за період з червня 2022 року по грудень 2022 року в сумі 517069,74 грн, 3% річних за період з 14.06.2022 по 31.05.2023 в сумі 9774,93 грн; інфляційні нарахування за період з серпня 2022 року по травень 2023 року в сумі 30553,60 грн; витрати зі сплати судового збору в розмірі 8360,97 грн.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 28.04.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 13.02.2025 скасовано та ухвалено нове рішення, яким відмовлено у задоволенні позову повністю.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Постанова суду апеляційної інстанції мотивована тим, що задовольняючи позов, суд першої інстанції виходив із презумпції фактичного споживання електроенергії відповідачем, відсутності належних заперечень з боку відповідача щодо обсягів постачання та зобов'язання останнього як споживача, що приєднався до публічного договору, виконати грошове зобов'язання.

Колегія суддів зазначила, що питання про належного споживача та правовий статус бомбосховища суд першої інстанції залишив поза межами оцінки, зосередившись виключно на обставинах оформлення обліку та юридичного зв'язку між позивачем і відповідачем.

Таким чином, ключовим у вирішенні даного спору є не просто з'ясування факту постачання електричної енергії чи наявності технічного вузла обліку, як вказав суд першої інстанції, а встановлення належності приміщення, у якому здійснювалося споживання електроенергії, та, відповідно, визначення належного суб'єкта відповідальності за оплату її вартості.

У 2022 році в умовах збройної агресії та повномасштабного вторгнення РФ бомбосховище №76187 фактично використовувалося за призначенням, тобто для укриття цивільного населення, а згодом у 2022– 2023 роках також і для розміщення особового складу Військової частини 3017.

Приміщення використовувалися без оформлення будь-якого договору оренди, користування чи іншого правового зв'язку з ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ», що підтверджено Листом Департаменту цивільного захисту Харківської обласної військової адміністрації від 11.04.2023 №02-01-05/897, в якому зазначено, що захисна споруда цивільного захисту №76187 перебуває у державній власності, її використання можливе виключно за погодженням з Фондом державного майна України. Жодної згадки про передачу споруди у користування ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ» у листі не міститься, що підтверджує відсутність між сторонами договірних відносин щодо бомбосховища.

Листом Департаменту житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу ХОВА від 18.05.2023 №04/2171 підтверджено, що у разі перебування частин об'єкта у користуванні різних осіб, кожен користувач має самостійно укладати договори постачання комунальних послуг та забезпечувати окремий облік. Це підтверджує, що ніяких договорів з ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ» на користування приміщенням бомбосховища не укладалося.

Отже, обидва зазначені документи є належним та допустимим доказом того, що використання бомбосховища №76187 у спірний період здійснювалося без будь-якого договірної чи фактичного зв'язку з ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ», а отже, це товариство не може вважатися ані власником, ані користувачем відповідного приміщення, що виключає покладення на нього обов'язку із сплати за електроенергію, спожиту у межах даного об'єкта.

Водночас, електрична енергія для бомбосховища постачалася через точку комерційного обліку, зареєстровану на ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ», без виділення окремого лічильника або укладення прямого договору постачання між ПрАТ «Харківенергозбут» та будь-яким державним органом. У зв'язку з цим постачальник енергії виставляв рахунки ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ» як єдиному юридично визначеному споживачеві, з яким оформлені облікові зв'язки.

Суд першої інстанції в повній мірі не дослідив додатки до відзиву, які підтверджують, що ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ» фактично не користувалось бомбосховищем, а отже не має сплачувати ймовірну заборгованість.

ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ» не висловлювало волі на споживання електричної енергії для забезпечення роботи захисної споруди, про що свідчать систематичні звернення до Фонду держмайна, ДСНС, Військової частини 3017 та енергопостачальника з повідомленням про відсутність контролю та фактичного користування бомбосховищем.

Наявність чи відсутність інших договорів із третіми особами (Фондом державного майна України, Військовою частиною 3017 або іншими структурами) не має правового значення для оцінки обґрунтованості вимог до ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ», оскільки відповідальність за оплату не може

покладатися на особу без наявності волевиявлення на укладення відповідного договору або фактичного використання послуги.

Таким чином, суд першої інстанції в повній мірі не дослідив матеріально-правову природу спірного об'єкта, зосередившись виключно на формальному факті технічної прив'язки точки обліку до нежитлового приміщення ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ», не з'ясувавши при цьому, хто фактично користувався приміщенням.

ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ» не було користувачем, володільцем, орендарем або балансоутримувачем вказаної захисної споруди, не мало до неї доступу, не здійснювало її утримання, не отримувало будь-якої вигоди від її використання, і не укладало жодних правочинів, які б могли породити обов'язок щодо оплати спожитої в ній електроенергії. Відповідно, на ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ» не може бути покладено виконання зобов'язання, яке не виникло ні з договору, ні з фактичних дій.

Більше того, сам по собі факт наявності технічно встановленого вузла обліку на об'єкті нерухомості не свідчить про споживання електроенергії саме відповідачем. Позивач не довів, що саме ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ» було тим боржником, який фактично споживав електроенергію у спірному періоді, адже як свідчать матеріали справи, приміщення бомбосховища використовувалося третіми особами – цивільним населенням та особовим складом Військової частини 3017, які діяли незалежно від волі відповідача, без укладення відповідного договору, без надання згоди з боку ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ» та без його доступу до вказаного об'єкта.

Колегія суддів Східного апеляційного господарського суду зазначила, що суд першої інстанції допустив неповне дослідження обставин справи та неналежну правову оцінку фактичних даних, що мають істотне значення для правильного вирішення спору, зокрема щодо відсутності правового зв'язку між ТОВ «СІГМА ЕСТЕЙТ» та об'єктом, у якому здійснювалося постачання електроенергії – захисною спорудою цивільного захисту №76187; відсутності з боку відповідача реального споживання енергоресурсу, контролю або участі в його використанні; відсутності належного аналізу обставин щодо суб'єкта, який фактично користувався захисною спорудою.

Застосування положень Постанови КМУ від 05.03.2022 № 206 «Деякі питання оплати житлово-комунальних послуг в період воєнного стану» щодо заборони нарахування та стягнення з населення неустойки (штрафів, пені), інфляційних нарахувань, процентів річних, нарахованих на заборгованість, утворену за не своєчасне та/або неповне внесення населенням плати за житлово-комунальні послуги, до ОСББ.

СПРАВА № 922/4718/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125342588>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/4718/24 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг» до Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку «Кибальчича 45» про стягнення 404343,58 грн за неналежне виконання

відповідачем взятих на себе зобов'язань за договором постачання природного газу в частині повної та своєчасної сплати вартості природного газу.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення заборгованості за договором постачання природного газу.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

На розгляд Господарського суду Харківської області подано позовну заяву Товариства з обмеженою відповідальністю «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг» до Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку «Кибальчича 45» про стягнення суми основного боргу в розмірі 277 212,21 грн, збитки від інфляції в розмірі 35 095,57 грн, пеню в розмірі 76 988,82грн та 3% річних в розмірі 15 046,98грн.

Позовна заява обґрунтована неналежним виконанням з боку відповідача взятих на себе зобов'язань за договором постачання природного газу в частині повної та своєчасної сплати вартості природного газу.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що факт поставки природного газу підтверджується актами приймання-передачі природного газу за вказаний вище період, наявними у справі. Акти підписані відповідачем та скріплені печаткою його відділу без будь-яких зауважень та заперечень. Факт споживання відповідачем природного газу у листопаді 2022 року – серпні 2023 року відповідачем не заперечується, наявність заборгованості визнається. Відповідач взяв на себе зобов'язання здійснити оплату природного газу шляхом перерахування 70% вартості фактично переданого відповідно до акту приймання-передачі природного газу – до останнього числа місяця, наступного за місяцем, в якому було здійснено постачання газу; остаточний розрахунок за фактично переданий відповідно до акту приймання-передачі природного газу здійснюється до 15 числа (включно) місяця, наступного за місяцем в якому відповідач повинен був сплатити 70% грошових коштів за відповідний розрахунковий період. Враховуючи вказані обставини та те, що відповідач не надав суду доказів на підтвердження сплати ним заборгованості перед позивачем за спожитий природний газ у січні-серпні 2023 року в розмірі 277 212,21грн, суд дійшов висновку, що позовні вимоги в цій частині є цілком обґрунтованими, доведеними та такими, що підлягають задоволенню.

Також, судом було задоволено вимоги про стягнення з відповідача 35 095,57 грн інфляційних втрат, 76 988,82 грн пені та 15 046,98 грн 3% річних, як такі, що є обґрунтованими, правомірними та такими, що підлягають задоволенню в повному обсязі.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст. ст.6, 11, 509, 525, 530, 549, 626, 627, 629, 712 Цивільного кодексу України, ст. ст. 173, 175, 193, 217, 230, 232 Господарського кодексу України, ст.1 Закону України «Про ринок природного газу», ст. ст.2, 12, 13, 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 21.02.2025 позов задоволено повністю, стягнуто з Об'єднання співвласників багатоквартирного

будинку «Кибальчича 45» на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг» 277212,21 грн основного боргу, 35095,57 грн збитків від інфляції, 76988,82 грн пені, 15046,98 грн 3% річних та 4852,12 грн судового збору.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 22.04.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 21.02.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 21.02.2025 скасовано в частині задоволення позовних вимог про стягнення 35095,57 грн інфляційних втрат, 76988,82 грн пені, 15046,98 грн 3% річних та в цій частині ухвалено нове рішення, яким в задоволення позову відмовлено. В решті рішення господарського суду Харківської області від 21.02.2025 залишено без змін.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Постанова суду апеляційної інстанції мотивована тим, що в даному випадку ОСББ в інтересах співвласників уклав договір з позивачем про постачання природного газу.

Відповідно до п. 1.2 договору природний газ, що постачається за цим договором, використовується відповідачем для власних потреб або в якості сировини і не може бути використаний для перепродажу.

Колегією суддів зазначено, що ОСББ не є фізичною особою чи фізичною особою-підприємцем, а як юридична особа ОСББ не має свого власного споживання. ОСББ, згідно норм чинного законодавства, сприяє отриманню співвласниками багатоквартирного будинку комунальних послуг, зокрема газу. Цей газ постачається у багатоквартирний будинок виключно задля функціонування спільного майна співвласників та для задоволення побутових (спільно-побутових) потреб співвласників.

Діяльність ОСББ спрямована на створення і підтримання необхідних матеріально-технічних умов його функціонування, а, відтак, така діяльність є господарчим забезпеченням діяльності негосподарюючого суб'єкта, а не комерційною діяльністю з метою отримання прибутку.

Аналізуючи вказані норми, судова колегія зазначила, що ОСББ є колективним побутовим споживачем, тобто, юридичною особою, що об'єднує споживачів власників жилих та нежилих приміщень у будинку та діє в інтересах фізичних осіб – власників квартир, які використовують поставлений позивачем газ виключно для своїх побутових потреб (надані відповідачем послуги з опалення та постачання гарячої води населенню).

Зазначено про відсутність доказів того, що споживання за спірним договором відбувалося не лише мешканцями будинку, але й суб'єктами господарювання, з огляду на що, апеляційний суд зазначив, що відповідач виступає у спірних відносинах з позивачем саме як колективний побутовий споживач (від імені всіх фізичних осіб співвласників).

Вказано, що Постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.2022 № 206 «Деякі питання оплати житлово-комунальних послуг в період воєнного стану» визначено, що в умовах воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24.02.2022 № 64 «Про введення воєнного стану в Україні», до припинення

чи скасування воєнного стану в Україні забороняється: нарахування та стягнення неустойки (штрафів, пені), інфляційних нарахувань, процентів річних, нарахованих на заборгованість, утворену за несвоєчасне та/або неповне внесення населенням плати за житлово-комунальні послуги.

Таким чином, апеляційний суд дійшов висновку про те, що оскільки позивачем нарахування пені, інфляційних втрат та 3% річних здійснено за період дії воєнного стану, введеного з 24.02.2022 в Україні Указом Президента України № 64/2022 від 24.02.2022, та враховуючи положення Постанови Кабінету Міністрів України від 05.03.2022 № 206 «Деякі питання оплати житлово-комунальних послуг в період воєнного стану», приписи якої забороняють нарахування та стягнення з населення (які є мешканцями ОСББ) неустойки (штрафів, пені), інфляційних нарахувань, процентів річних, нарахованих на заборгованість, утворену за несвоєчасне та/або неповне внесення населенням плати за житлово-комунальні послуги, колегія суддів дійшла висновку, що вимоги позивача про стягнення суми пені у розмірі 76 988,82 грн, інфляційних втрат у розмірі 35 095,57 грн, 3% річних у розмірі 15 046,98 грн задоволенню не підлягають, адже є неправомірними, порушують права співвласників як побутових споживачів житлово-комунальних послуг.

Інфляційна складова боргу (інфляційні втрати) не підлягають зменшенню (на підставі ст. 233 ГК України, ст. 551 ЦК України), оскільки інфляційні нарахування на суму боргу, сплата яких передбачена ч. 2 ст. 625 ЦК України, виступають способом захисту майнового права та інтересу, який полягає у відшкодуванні матеріальних втрат кредитора від знецінення коштів внаслідок інфляційних процесів за весь час прострочення їх сплати

СПРАВА № 922/3846/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126288088>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/3846/24 за позовом Державного підприємства зовнішньоекономічної діяльності «Укрінтеренерго» до Старосалтівської селищної ради про стягнення 2 530 911, 57 грн заборгованості за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» № 261 від 23.12.2021.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення заборгованості за договором про постачання електричної енергії.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

На розгляд Господарського суду Харківської області подано позовну заяву Державного підприємства зовнішньоекономічної діяльності «Укрінтеренерго» до відповідача – Старосалтівської селищної ради про стягнення 2 530 911, 57 грн заборгованості за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» № 261 від 23.12.2021.

Позовна заява обґрунтована неналежним виконанням з боку відповідача взятих на себе зобов'язань за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» № 261 від 23.12.2021.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що факт споживання електричної енергії споживачем підтверджується даними комерційного обліку (обсяги), що надає постачальнику «останньої надії» оператор системи розподілу/передачі, відповідно до положень п. 10 постанови НКРЕКП від 28.12.2019 № 312 «Про затвердження Правил роздрібного ринку електричної енергії» та згідно з Тимчасовим порядком визначення обсягів купівлі електричної енергії на ринку електричної енергії електропостачальниками та операторами систем розподілу на перехідний період, затвердженим постановою НКРЕКП від 28.12.2018 № 2118, а саме шляхом надання постачальнику «останньої надії» звіту за фактичне споживання електричної енергії споживачами постачальника за розрахунковий період. Позивач належним чином виконав свої зобов'язання, в частині постачання електричної енергії, що підтверджується вищезазначеними актами.

Проте, в порушення умов договору відповідач оплатив спожиту ним електричну енергію частково. Таким чином, заборгованість відповідача перед позивачем за спожиту електричну енергію становить – 1 446 636, 34 грн.

Враховуючи фактичні обставини справи та наведені норми законодавства, суд дійшов висновку про обґрунтованість позовних вимог в частині стягнення 1446636,34 грн основного боргу за поставлену електроенергію, як підтверджених доданими до матеріалів справи доказами та не спростованих відповідачем.

Щодо позовних вимог про стягнення з відповідача 1139,79 грн – пені, 564859, 67 грн – 15% річних; 518275,77 грн – інфляційних втрат, суд зазначив, що перевіривши розрахунок позивача, період нарахування останнім вказаних сум пені, 15% річних та індексу інфляції дійшов висновку, що відповідний розрахунок є вірним та відповідає нормам чинного законодавства. А, отже, позов в цій частині підлягає задоволенню.

Щодо клопотання відповідача про зменшення суми нарахованих штрафних санкцій, інфляційних втрат та 15 % річних на 99, 99 %, суд зазначив наступне.

У даній справі, відповідачем доведено, що належні до сплати інфляційні втрати та 15 % річних є надмірно великі, що відповідач знаходиться в тяжкому майновому стані, Старосалтівська селищна рада перебувала в окупації з 24.02.2022 по 05.05.2022 та по 12.09.2022, що встановлено Переліком територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією затвердженим Наказом № 309 від 22.12.2022 Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.

В період з 01.03.2022 по 24.04.2023 працівники Старосалтівської селищної ради перебували у простой, що підтверджується наданими судом розпорядженням № 35-ОС від 25.02.2022 та розпорядженням № 14-ОД від 27.02.2023. Тобто з 24.02.2022 селищна рада з об'єктивних обставин перестала функціонувати у належний спосіб, на території Старосалтівської селищної ради виникла необхідність забезпечення дії Конституції та законів України. Фактично відповідач функціонує в усіченому складі та в своїй діяльності зосереджений на вирішенні нагальних проблем завданих деокупацією та військовими діями.

Також суд взяв до уваги, що відповідач є бюджетною установою, яка фінансується за рахунок бюджетних коштів.

Доказів того, що порушення зобов'язання завдало збитків іншим учасникам процесу матеріали справи не містять.

Отже, враховуючи зазначене вище, з урахуванням важливості та необхідності дотримання балансу інтересів сторін у даному конкретному випадку, виходячи з міркувань розумності та справедливості, беручи до уваги матеріальні інтереси обох сторін, характер господарської діяльності, її суспільне значення, господарський суд вбачає наявність низки виняткових обставин, з якими законодавством пов'язується можливість реалізації судом дискреційних повноважень для зменшення розміру нарахованих пені, 15% річних та інфляційних втрат на 50%.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст. ст. 11, 509, 525, 526, 530, 549, 611, 625, 627, 628, 629, 633, 634, 641, 642 Цивільного кодексу України, ст. 64 Закону України «Про ринок електричної енергії», ст. ст. 173, 230, 232, 275, 276 Господарського кодексу України України, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 19.06.2019 у справі № 703/2718/16-ц, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 18.03.2020 у справі № 902/417/18, Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Серявін проти України» від 10.02.2010.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 19.03.2025 у задоволенні позову відмовлено частково, стягнуто з Старосалтівської селищної ради на користь Державного підприємства зовнішньоекономічної діяльності «Укрінтеренерго» заборгованість у розмірі 1988 773,97 грн (з яких: 1446636, 34 грн – заборгованість за спожиту електроенергію у січні - лютому 2022 року; 569, 90 грн - пеня, 259137,89 грн – інфляційні втрати; 282429,84 грн - 15 % річних), а також судовий збір у розмірі 30370,94 грн.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 14.05.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 19.03.2025 в частині відмови у стягненні зі Старосалтівської селищної ради на користь Державного підприємства зовнішньоекономічної діяльності «Укрінтеренерго» інфляційних втрат у розмірі 259137, 88 грн скасовано. Ухвалено в цій частині нове рішення, яким позов задоволено. Стягнуто з Старосалтівської селищної ради на користь Державного підприємства зовнішньоекономічної діяльності «Укрінтеренерго» інфляційні втрати у розмірі 259137,88 грн.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Постанова суду апеляційної інстанції мотивована тим, що Верховний Суд у низці постанов, зокрема, від 05.10.2023 у справі №904/4334/22, від 23.11.2023 у справі №917/991/22, від 01.10.2024 у справі №910/18091/23, від 23.10.2024 у справі №910/15639/23, висловлював правову позицію стосовно відсутності права суду на зменшення інфляційних.

Верховний Суд зазначав, що частиною другою статті 625 Цивільного кодексу України визначено обов'язок боржника, який прострочив виконання

грошового зобов'язання, на вимогу кредитора сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення.

Отже, у разі несвоєчасного виконання боржником грошового зобов'язання у нього в силу закону (частини другої статті 625 ЦК України) виникає обов'язок сплатити кредитору, поряд із сумою основного боргу, суму інфляційних втрат, як компенсацію знецінення грошових коштів за основним зобов'язанням унаслідок інфляційних процесів у період прострочення їх оплати.

Вимагати сплати суми боргу з врахуванням індексу інфляції є правом кредитора, яким останній наділений в силу нормативного закріплення зазначеного способу захисту майнового права та інтересу (постанова Верховного Суду від 05.07.2019 у справі №905/600/18).

Верховний Суд неодноразово наголошував, що нарахування інфляційних втрат та 3% річних на суму боргу входять до складу грошового зобов'язання і вважаються особливою мірою відповідальності боржника за прострочення грошового зобов'язання, оскільки виступають способом захисту майнового права та інтересу, який полягає у відшкодуванні матеріальних втрат кредитора від знецінення грошових коштів унаслідок інфляційних процесів та отриманні компенсації (плати) від боржника за користування останнім утримуваними грошовими коштами, належними до сплати кредитором (постанови Великої Палати Верховного Суду від 19.06.2019 у справах №703/2718/16-ц та №646/14523/15-ц).

Отже, визначене частиною другою статті 625 ЦК України право на стягнення інфляційних втрат є мінімальними гарантіями, які надають кредитору можливість захистити згадані вище інтереси; позбавлення кредитора можливості реалізувати це право порушуватиме баланс інтересів і сприятиме виникненню ситуацій, за яких боржник повертатиме кредитору грошові кошти, які через інфляційні процеси матимуть іншу цінність порівняно з моментом, коли такі кошти мали бути отримані.

Ураховуючи наведене вище, а також правову природу інфляційних втрат, інфляційна складова боргу не підлягає зменшенню за клопотанням боржника (на підставі статті 233 Господарського кодексу України, статті 551 Цивільного кодексу України), оскільки інфляційні нарахування на суму боргу, сплата яких передбачена частиною другою статті 625 Цивільного кодексу України, виступають способом захисту майнового права та інтересу, який полягає у відшкодуванні матеріальних втрат кредитора від знецінення коштів внаслідок інфляційних процесів за весь час прострочення їх сплати.

Суд першої інстанції не врахував вищенаведеного та безпідставно дійшов висновку про можливість зменшення заявлених до стягнення інфляційних втрат.

Процесуальні витрати, понесені у судовому провадженні, не є збитками, що можуть бути стягнуті шляхом подання позову

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/4038/24 за позовом Дочірнього підприємства «Харківське спеціалізоване управління №127» до Харківського квартирно-експлуатаційного управління про стягнення 40552,92 грн збитків, понесених Дочірнім підприємством «Харківське спеціалізоване управління № 127», що утворилися за рішеннями Господарського суду Харківської області у справі №922/4738/23 та у справі №922/1040/24, в результаті несвоєчасного відшкодування відповідачем витрат за спожиту електричну енергію та за послуги з розподілу електричної енергії за договорами спільного тимчасового безоплатного користування нерухомим майном від 03.03.2023 №61 та від 06.11.2023 №395.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення збитків, понесених позивачем, що утворилися за рішеннями Господарського суду Харківської області у справі №922/4738/23 та у справі №922/1040/24, в результаті несвоєчасного відшкодування відповідачем витрат за спожиту електричну енергію та за послуги з розподілу електричної енергії за договорами спільного тимчасового безоплатного користування нерухомим майном від 03.03.2023 №61 та від 06.11.2023 №395.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

На розгляд Господарського суду Харківської області подано позовну заяву Дочірнього підприємства «Харківське спеціалізоване управління №127» до Харківського квартирно-експлуатаційного управління про стягнення 40552,92 грн збитків.

Позовна заява обґрунтована понесенням позивачем збитків, що утворилися за рішеннями Господарського суду Харківської області у справі №922/4738/23 та у справі №922/1040/24, в результаті несвоєчасного відшкодування відповідачем витрат за спожиту електричну енергію та за послуги з розподілу електричної енергії за договорами спільного тимчасового безоплатного користування нерухомим майном від 03.03.2023 №61 та від 06.11.2023 №395.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що позивач вказував на те, що несвоєчасне відшкодуванням витрат відповідачем за спожиту електричну енергію та за послуги з розподілу електричної енергії по об'єкту за адресою: Харківська область, Чугуївський район (землі Есхарівської селищної ради), база відпочинку «Будівельник» за договорами спільного тимчасового безоплатного користування нерухомим майном №61 та №395 призвели до додаткових витрат балансоутримувача на суму 40552 грн. 92 коп., а саме: за рішенням Господарського суду Харківської області у справі №922/4738/23 від 20.03.2024 на суму 3% річних 8401 грн. 57 коп., інфляційних втрат 20 457 грн. 10 коп. та витрат по сплаті судового збору 2 827 грн. 29 коп, всього на суму 31 685 грн. 96 коп. та за рішенням Господарського суду Харківської області у справі №922/1040/24 від 27.05.2024 на суму 3% річних 2 184 грн. 79 коп., інфляційних втрат 3 366 грн. 18 коп. та витрат по сплаті судового збору 3315 грн. 99 коп., всього на суму 8 866 грн. 96 коп. Посилання відповідача на відсутність бюджетних асигнувань для фінансування оплати за надані послуги критично оцінюється судом, оскільки Європейським судом з прав людини в рішенні від

18.10.2005 у справі «Терем ЛТД, Чечеткін та Оліус проти України» та в рішенні від 30.11.2004 у справі «Бакалов проти України» зазначено, що відсутність бюджетного фінансування (бюджетних коштів) не є підставою для звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання.

Враховуючи фактичні обставини справи, суд дійшов висновку про задоволення позову як обґрунтованого, підтвердженого відповідними доказами та не спростованими відповідачем.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст. ст. 2, 3, 48, 49, 51 Бюджетного кодексу України, ст. ст. 6, 22, 96, 525, 526, 611, 627 Цивільного кодексу України, ст. ст. 193, 224, 225, 226 Господарського кодексу України, Рішення Європейського суду з прав людини від 18.10.2005 у справі «Терем ЛТД, Чечеткін та Оліус проти України», Рішення Європейського суду з прав людини від 30.11.2004 у справі «Бакалов проти України», Рішення Європейського суду з прав людини від 10.02.2010 у справі «Серявін проти України», Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 07.11.2019 у справі № 916/1345/18, Постанова Верховного Суду України від 22.03.2017 у справі № 3-77гс17, Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 27.03.2018 у справах № 925/246/17, Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду № 925/974/17, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 10.04.2018 у справі № 12-46гс18, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 17.04.2018 у справі № 911/4249/16.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 14.01.2025 позов задоволено, стягнуто з Харківського квартирно-експлуатаційного управління на користь Дочірнього підприємства «Харківське спеціалізоване управління №127» збитки у розмірі 40 552,92 грн. та судовий збір у розмірі 3 028,00 грн.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 11.04.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 14.01.2025 скасовано та прийнято нове рішення, яким в позові відмовлено.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Постанова суду апеляційної інстанції мотивована тим, що заявлені позивачем до стягнення в рамках даної справи збитки складаються з сум 3% річних, інфляційного збору, судового збору, що були стягнуті з позивача рішеннями Господарського суду Харківської області у справі №922/4738/23 від 20.03.2024 та у справі №922/1040/23 від 27.05.2024.

Між іншим, колегія суддів вказала, що згідно висновків Великої Палати Верховного Суду, наведених у постанові від 14.04.2025 у справі №925/1196/18 процесуальні витрати, понесені у судовому провадженні, не є збитками, що можуть бути стягнуті шляхом подання цивільного позову; такі витрати розподіляються виключно за правилами, встановленими процесуальним законодавством (пункт 29 постанови Великої Палати Верховного Суду від 21 листопада 2018 року у справі № 462/6473/16-ц за провадженням № 14-400 цс 18, пункт 45 постанови Великої Палати Верховного Суду від 18 грудня 2019

року у справі № 688/2479/16-ц за провадженням № 14-447цс19, пункт 20 постанови Великої Палати Верховного Суду від 29 травня 2019 року у справі № 489/5045/18 за провадженням № 14-191 цс 19).

Отже, заявлені позивачем у даній справі у складі збитків витрати зі сплати ним судового збору за рішеннями Господарського суду Харківської області у справі №922/4738/23 від 20.03.2024 та у справі №922/1040/23 від 27.05.2024 за своєю правовою природою не можуть вважатися збитками.

У підсумку, із зазначенням про недоведеність позивачем наявності таких елементів господарського правопорушення, як факт наявності самих збитків, вини відповідача, апеляційний суд дійшов висновку про відсутність підстав для задоволення позову.

Щодо несумісності одночасного застосування приписів ч.3 ст.670 та ст.ст.1212,1213 ЦК у якості нормативного обґрунтування позовної вимоги про стягнення вартості поставленого товару.

СПРАВА № 922/4140/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125588671>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/4140/24 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «ЕНЕРА СУМИ», 3-я особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні позивача - Акціонерне товариство «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО» до Комунального підприємства «Харківський метрополітен» про стягнення 1493894,77 грн вартості безпідставно набутої електричної енергії.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення вартості безпідставно набутої електричної енергії.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

На розгляд Господарського суду Харківської області подано позовну заяву Товариства з обмеженою відповідальністю «ЕНЕРА СУМИ», 3-я особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні позивача - Акціонерне товариство «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО» до Комунального підприємства «Харківський метрополітен» про стягнення 1493894,77 грн вартості безпідставно набутої електричної енергії.

Позовна заява обґрунтована тим, що відповідач набув обсяг електричної енергії без достатніх правових підстав, незважаючи на наявність укладених між сторонами договорів та термін їх дії.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що АТ «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО», яке на ринку електричної енергії України виконує функції постачальника послуг комерційного обліку електричної енергії (ППКО) та адміністратора комерційного обліку (АКО), відповідно до вимог Кодексу комерційного обліку електричної енергії були скориговані обсяги спожитої КП «ХАРКІВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН» електричної енергії з 20.01.2024 по 31.03.2024, оскільки у зазначений період по деяких точках комерційного обліку Відповідача були виявлені порушення роботи вузлів обліку (у частині вимірювання обсягу

електричної енергії). Оновлені дані комерційного обліку є обов'язковими для проведення розрахунків між всіма учасниками на ринку електричної енергії.

Оскільки на поставлені 249542 кВт·год (42884 кВт·год - у січні 2024; 176921 кВт·год - у лютому 2024; 29737 кВт·год - у березні 2024) між сторонами не існує договірних відносин, то відповідач набув даний обсяг електричної енергії без достатніх правових підстав, незважаючи на наявність укладених між сторонами договорів та термін їх дії.

Відповідач не здійснює господарську діяльність з виробництва, передачі, розподілу електричної енергії тощо, то він не має можливості виробити або придбати на вільному ринку електричну енергію для повернення її Позивачу. Спожита Відповідачем спірна електрична енергія на суму 1493894,77грн не може бути повернутою споживачем постачальнику в натурі, а відтак відповідач повинен відшкодувати позивачеві її вартість.

Дані комерційного обліку по об'єктах КП «ХАРКІВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН», надані адміністратором комерційного обліку (АКО) АТ «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО» щодо обсягів спожитої відповідачем електричної енергії є обов'язковими для проведення розрахунків між ТОВ «ЕНЕРА СУМИ» та КП «ХАРКІВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН». Якщо такі дані будуть змінені за наслідками вирішення суперечки, то між сторонами буде проведений перерахунок платежів. Тому поставлена у січні - березні 2024 року електрична енергія повинна бути оплачена КП «ХАРКІВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН», виходячи з її обсягів, наданих АТ «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО».

Щодо вартості електричної енергії відповідно до договорів №41200043/12-01/НЕА від 17.01.2024, №41200043/23-02/НЕА від 05.02.2024, №41200043/34-02/НЕА від 29.02.2024 входила вартість послуг з передачі електричної енергії, яка становила 0,52857 грн/кВт·год без ПДВ, згідно з Постановою НКРЕКП «Про встановлення тарифу на послуги з передачі електричної енергії НЕК «УКРЕНЕРГО» на 2024 рік» від 09.12.2023 № 2322.

Визначення ціни поставленої електричної енергії, виходячи із умов договорів, які діяли між сторонами у січні – березні 2024, а не виходячи з її вартості на момент розгляду судом справи про повернення майна, є таким, що здійснено на користь Відповідача та відповідає приписам частини 3 статті 670 ЦК України.

Вартість додаткових (скоригованих) обсягів 42 884 кВт·год, спожитих КП «ХАРКІВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН» з 20.01.2024 по 31.01.2024 становить: 42 884 кВт·год x 6,00 грн з ПДВ = 257 304,00 грн.

Згідно з умовами Договору №41200043/12-01/НЕА від 17.01.2024 та Додатку 2 «Комерційна пропозиція Постачальника (Договірна ціна)» до цього договору з 01.02.2024 до 10.02.2024 ціна 1 кВт·год електричної енергії становить 5,00 грн без ПДВ/ 6,00 грн з ПДВ, а згідно умов Договору №41200043/23-02/НЕА від 05.02.2024 та Додатку 2 «Комерційна пропозиція Постачальника (Договірна ціна)» до нього з 11.02.2024 до 29.02.2024 ціна 1 кВт·год електричної енергії становить 5,04грн без ПДВ/ 6,048 грн з ПДВ.

Отже, вартість додаткових (скоригованих) обсягів 176 921 кВт·год, спожитих КП «ХАРКІВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН» з 01.02.2024 по 29.02.2024

становить: $176\,921 \text{ кВт}\cdot\text{год} / 29 \text{ днів (кількість днів у лютому 2024)} = 6\,100,72 \text{ кВт}\cdot\text{год}$ споживання електричної енергії КП «ХАРКІВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН» протягом лютого 2024 за один день.

Протягом 10 днів лютого 2024 (з 01.02.2024 до 10.02.2024) КП «ХАРКІВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН» за ціною 6,00 грн з ПДВ згідно Договору №41200043/12-01/НЕА від 17.01.2024 спожито: $10 \text{ днів} \times 6\,100,72 \text{ кВт}\cdot\text{год} = 61\,100,72 \text{ кВт}\cdot\text{год}$, вартість яких становить: $61\,100,72 \text{ кВт}\cdot\text{год} \times 6,00 \text{ грн з ПДВ} = 366\,042,00 \text{ грн}$.

Протягом 19 днів лютого 2024 (з 11.02.2024 до 29.02.2024) КП «ХАРКІВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН» за ціною 6,048 грн з ПДВ згідно Договору №41200043/23-02/НЕА від 05.02.2024 спожито: $19 \text{ днів} \times 6\,100,72 \text{ кВт}\cdot\text{год} = 115\,914 \text{ кВт}\cdot\text{год}$, вартість яких становить: $115\,914 \text{ кВт}\cdot\text{год} \times 6,048 \text{ грн з ПДВ} = 701\,047,87 \text{ грн}$.

Згідно з умовами Договору №41200043/34-02/НЕА від 29.02.2024 та Додатку 2 «Комерційна пропозиція Постачальника (Договірна ціна)» до даного договору з 01.03.2024 до 31.03.2024 ціна 1 кВт·год електричної енергії становить 4,75 грн без ПДВ/ 5,70 грн з ПДВ.

Отже, вартість додаткових (скоригованих) обсягів 29737 кВт·год кВт·год, спожитих КП «ХАРКІВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН» з 01.03.2024 по 31.03.2024 становить: $29\,737 \text{ кВт}\cdot\text{год} \times 5,70 \text{ грн з ПДВ} = 169\,500,90 \text{ грн}$.

Загальна вартість додаткових (скоригованих) обсягів поставленої електричної енергії у січні – березні 2024 становить 1 493 894,77 грн.

Наявні в матеріалах справи дані АТ «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО» як АКО щодо обсягів спожитої електричної енергії Відповідачем - КП «ХАРКІВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН» є обов'язковими для проведення розрахунків між усіма учасниками ринку електричної енергії та не є спростованими з боку КП «ХАРКІВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН».

Судом встановлено, що Відповідачем не надано суду будь-яких доказів, які б свідчили про те, що з січня 2024 року по березень 2024 року включно постачання електроенергії здійснювалося йому не Позивачем.

Задовольняючи позовні вимоги про стягнення заборгованості у сумі 1493894,77 грн, суд виходив з того, що за приписами ч.3 ст.670 ЦК України, яка визначає, що якщо покупець прийняв більшу кількість товару, ніж це встановлено договором купівлі-продажу, він зобов'язаний оплатити додатково прийнятий товар за ціною, встановленою для товару, прийнятого відповідно до договору, якщо інша ціна не встановлена за домовленістю сторін.

Отже, за висновком суду, наявними у справі доказами підтверджується належність 249542 кВт·год Позивачу як електропостачальнику, а також фактичне постачання ТОВ «ЕНЕРА СУМИ» електричної енергії і її споживання КП «ХАРКІВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН», з 20.01.2024 по 31.03.2024, в обсязі 249542 кВт·год, поза умовами укладених між сторонами договорів.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст. ст.8, 58 Закону України «Про ринок електричної енергії», ст. ст. 11, 509, 626, 627, 628, 670, 714, 901, 903, 906, 1212, 1213 Цивільного кодексу України, ст. ст. 236, 275, 276 Господарського кодексу України, Рішення

Європейського суду з прав людини від 18.07.2006 у справі «Проніна проти України», Рішення Європейського суду з прав людини «Трофимчук проти України», Рішення Європейського суду з прав людини «Серявін та інші проти України».

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 18.02.2025 позов задоволено повністю, стягнуто з Комунального підприємства «Харківський метрополітен» на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «ЕНЕРА СУМИ» 1493894,77 грн вартості безпідставно набутого майна та 17926,47 грн судового збору.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 07.05.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 18.02.2025 скасовано та ухвалено нове рішення, яким у задоволенні позовних вимог Товариства з обмеженою відповідальністю «ЕНЕРА СУМИ» до Комунального підприємства «Харківський метрополітен» про стягнення 1493894,77 грн вартості безпідставно набутої електричної енергії відмовлено.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Постанова суду апеляційної інстанції мотивована тим, що спірний період, упродовж якого було здійснене стверджуване Позивачем постачання ним та споживання Відповідачем електричної енергії в обсязі 249542 кВт*год (січень-березень 2024) повністю охоплений періодом дії послідовно укладених та виконуваних сторонами ідентичних (з точки зору умов взаємодії щодо поставки, прийняття, їх оформлення та оплати спожитої електричної енергії) умов договорів про закупівлю (постачання) електричної енергії №41200043/12-01/НЕА від 17.01.2024 (період постачання з 20.01.2024 по 10.02.2024), №41200043/23-02/НЕА від 05.02.2024 (період постачання з 11.02.2024 по 29.02.2024) та №41200043/34-02/НЕА від 29.02.2024 (період постачання з 01.03.2024 по 31.03.2024) – далі, відповідно, договори №1, №2 та №3.

Спірний обсяг електричної енергії у кількості 249542 кВт*год не охоплюється (не увійшов) до обсягів електричної енергії, відображений у підписаних сторонами без зауважень актів приймання – передачі електричної енергії між Позивачем та Відповідачем за період дії договорів №1-3, які (обсяги) згідно п.5.8. цих договорів визначились за відомостями Третьої особи.

Водночас, відображений в підписаних актах прийому-передачі обсяг поставленої та спожитої електричної енергії («первісний обсяг») був визначений Третьою особою помилково – через наявність встановлення у подальшому критичних помилок в роботі лічильників електричної енергії Відповідача, та відкоригований Оператором системи (адміністратор комерційного обліку, відомості якого згідно п.5.12. договорів №№1-3 визначені сторонами підставою звіряння фактичного обсягу спожитої електричної енергії) у встановленому порядку з відображенням оновлених даних в системі управління ринком (п.12.4.6 глави 12.4 розділу XII ККО);

Матеріали справи не містять відомостей про відкриття (існування) процедури врегулювання спору щодо обсягів розподіленої Третьою особою

електричної енергії, поставленої Позивачем Відповідачу (з урахуванням відкоригованих-збільшених на спірний «додатковий» обсяг даних комерційного обліку) між постачальником та АКО у розумінні п.9.1.15 глави 9.1. розділу IX ККО, так само, як і доказів результатів вирішення суперечки за участю споживача (Відповідача) та АКО, які б унеможливлювали використання для цілей розрахунку відкоригованих (збільшених на спірний «додатковий» обсяг) даних комерційного обліку спожитої Відповідачем електричної енергії у розумінні п.10.2.8 і п.10.2.9 глави 10.2. розділу X ККО;

Матеріали справи не містять доказів коригування сторонами актів приймання-передачі спожитої електричної енергії у січні-березні 2024 з метою їх приведення у відповідність до оновлених (актуальних) відомостей АКО про обсяги фактичного споживання Відповідача, що, як слушно зазначає Позивач у відзиві на апеляційну скаргу, спростовує тезу Апелянта про узгодженість сторонами всього належного до сплати обсягу поставленої електричної енергії, хоча Позивачем було запропоновано не коригування актів у межах правовідносин за договорами №№1-3, а укладання нового договору на закупівлю спожитої у минулому електричної енергії.

Спірний «додатковий» обсяг електричної енергії як слушно зазначає Апелянт, охоплюється первісно передбаченими до постачання обсягами електричної енергії за договорами №№1-3, подальше зменшення яких відбулося з метою приведення у відповідність до первісних помилкових (як з'ясувалося у подальшому АКО) відомостей про спожиту Відповідачем електричну енергію шляхом укладання відповідних додаткових угод до вказаних договорів.

Враховуючи вищевикладені міркування дозволяють констатувати договірний, а не позадоговірний характер розглядуваних правовідносин з постачання Позивачем та споживання Відповідачем 249542 кВт*год, що виключає застосовність ст.ст.1212 і 1213 ЦК у розглядуваному випадку.

Як правильно зазначено Скаржником, приписи ч.ч.1,2 ст.56 Закону України «Про ринок електричної енергії», визначають можливість постачання, а відповідно і споживання електричної енергії, на підставі договору постачання електричної енергії споживачу (саме такому типу у розумінні п.14 ч.1 ст.4 цього Закону відповідають договори №№1-3).

Приписи п.3.1.8 ПРРЕЕ (які за змістом п.5 ч.2 та ч.5 ст.2 Закону України «Про ринок електричної енергії» регламентують умови постачання електричної енергії) однозначно вказують на те, що договір постачання охоплює весь обсяг фактичного споживання електричної енергії у певний період часу одним електропостачальником, що зумовлює значущість для кваліфікації договірного/позадоговірного споживання саме «хронологічного» критерію обставини споживання умовами договору (чи було споживання у межах строку дії відповідного договору).

Пункт 3.1.9 ПРРЕЕ забороняє споживання електричної енергії без укладеного відповідного договору, що узгоджується визначеними у п.3.1.6 цих Правил умовами постачання, тоді як факт розподілу Третьої особою

Відповідачеві як споживачу спірного «додаткового» обсягу електричної енергії як поставленого саме Позивачем підтверджується матеріалами справи.

Матеріали справи не містять доказів притягнення Відповідача до відповідальності за правопорушення, визначене п.2 ч.2 ст.77 Закону України «Про ринок електричної енергії», через стверджуване Позивачем позадоговірне споживання електричної енергії, яке не відповідає згадуваним вище приписам ПРРЕЕ.

Постачання та споживання спірного обсягу електричної енергії відбулося в перебігу строку дії договорів №№1-3 та у межах визначених ними обсягів постачання, зменшення яких було здійснено додатковими умовами сторін хронологічно вже після факту споживання електричної енергії (і спірного обсягу).

Спеціальні приписи, що мають пріоритет у сфері електропостачання в контексті визначення його умов для застосування у порівнянні з міркуванням узгодження обсягів закупівлі за підписаними актами приймання-передачі та умовами договорів про закупівлю з точки зору інтерпретації положень ст.ст.41,43 Закону України «Про публічні закупівлі» (принцип «*Lex specialis derogat general*»), не передбачають можливості «перетворення» за угодою сторін (маються на увазі додаткові угоди до договорів №№1-3) договірною споживання електричної енергії у позадоговірне.

Означені додаткові угоди щодо зменшення обсягу закупівлі після споживання електричної енергії не містять умов для стверджень/припущень про утворення кондикційних зобов'язань, що у світлі ч.3 ст.6 ЦК є неможливим у розглядуваних правовідносинах електропостачання, і такі додаткові угоди навіть не змінюють положення п.5.7 кожного з договорів №№1-3, згідно якого договірні обсяги спожитої електричної енергії визначаються за період з дня початку постачання і до останнього дня такого постачання.

Врахування сторонами при підписанні актів прийому-передачі електричної енергії та додаткових угод до договорів №№1-3 первісних помилкових відомостей АКО про обсяги спожитої електричної енергії, які були у подальшому у встановленому порядку ККО, який за змістом п.4 ч.2 та ч.7 ст.2 Закону України «Про ринок електричної енергії», та п.1.1.1. ККО регламентує договірні відносини між учасниками ринку у сфері комерційного обліку електричної енергії (ч.1 ст.4 Закону України «Про ринок електричної енергії»), відкориговані АКО, не може мати своїм наслідком втрату правової підстави для набуття електричної енергії та розрахунків з оплати її вартості у розумінні принципів справедливості, добросовісності та розумності (п.6 ч.1 ст.3 ЦК), адже згідно п.13.1. кожного з договорів №№1-3 в частині розрахунків вони діють до повного виконання.

Укладання додаткових угод до договорів №№1-3 за умов чинності таких договорів (їх не було розірвано чи визнано недійсними в порядку ст.215 ЦК) та існування зобов'язання споживача з розрахунків не може тлумачитися у якості «подальшого відпадиння правової підстави» набуття Відповідачем електричної енергії у розумінні ст.1212 ЦК.

Апеляційний суд, враховуючи п.166 постанови ОП КГС ВС від 18.06.2021 у справі №927/491/19, також погоджується із слушністю застережень Скаржника про несумісність одночасного застосування приписів ч.3 ст.670 та ст.ст.1212,1213 ЦК у якості нормативного обґрунтування позовної вимоги про стягнення вартості поставленого товару, як це помилково було здійснено Господарським судом Харківської області.

Справа у спорі щодо переведення боргу

➤ Задоволено позовні вимоги.

Акт звірки взаємних розрахунків не може вважатися первинним бухгалтерським документом ні за формою ні за змістом, а отже і бути доказом суми заборгованості

СПРАВА № 922/4026/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125426865>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/4026/24 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «ІНТЕРПАЙП УКРАЇНА» до Товариства з обмеженою відповідальністю «ХАРКІВ МЕТАЛОПРОКАТ» про стягнення 683934, 15 грн за неналежне виконання відповідачем зобов'язань за Договором переведення боргу № 1 від 03.08.2023.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення заборгованості за договором переведення боргу.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

На розгляд Господарського суду Харківської області подано позовну заяву Товариства з обмеженою відповідальністю «ІНТЕРПАЙП УКРАЇНА» до Товариства з обмеженою відповідальністю «ХАРКІВ МЕТАЛОПРОКАТ» про стягнення 683 934, 15 грн.

Позовна заява обґрунтована неналежним виконанням відповідачем зобов'язань за Договором переведення боргу № 1 від 03.08.2023 щодо погашення суми боргу.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що відповідно до умов Договору переведення боргу № 1 від 03.08.2023, ТОВ «ХАРКІВ МЕТАЛОПРОКАТ» прийняло на себе зобов'язання з погашення ТОВ «ІНТЕРПАЙП УКРАЇНА» заборгованості на загальну суму 787804,15 грн, котра виникла за поставлену продукцію на підставі документів первинного бухгалтерського обліку.

Строк виконання зобов'язань за означеним договором сторонами встановлений до 31.12.2023.

Втім, за твердженнями Позивача, Відповідач здійснив погашення заборгованості частково на суму 103 870,00 грн, внаслідок чого за Відповідачем рахується непогашена заборгованість у розмірі 683 934, 15 грн.

Доказів, які б спростували суму заявленого до стягнення боргу, а також доказів погашення заборгованості за договором відповідачем до суду не надано та в матеріалах справи відсутні.

Враховуючи те, що відповідач в установленому Господарським процесуальним кодексом України порядку обставини, які повідомлені позивачем, не спростував, доказів погашення боргу не надав, суд дійшов до висновку, що позовні вимоги позивача про стягнення з відповідача заборгованості у сумі 683 934, 15 грн. обґрунтовані, підтверджуються наявними у матеріалах справи доказами і підлягають задоволенню в повному обсязі.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст. ст. 6, 11, 509, 525, 526, 527, 530, 599, 610, 612, 626, 627, 628, 629, 638 Цивільного кодексу України, ст. ст. 76, 77, 78, 79, 86 Господарського процесуального кодексу України.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 17.02.2025 позов задоволено, стягнуто з Товариства з обмеженою відповідальністю «ХАРКІВ МЕТАЛОПРОКАТ» на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «ІНТЕРПАЙП УКРАЇНА» заборгованість у сумі 683934,15 грн та витрати зі сплати судового збору у розмірі 10259,01 грн.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 23.04.2025 рішення Господарського суду Харківської області від 17.02.2025 року скасовано та прийнято нове судове рішення, яким у позові відмовлено.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Постанова суду апеляційної інстанції мотивована тим, що фактом підтвердження здійснення господарської операції є саме первинні документи бухгалтерського обліку, до яких належать усі документи в їх сукупності, складені щодо господарської операції, що відповідають вимогам закону, зокрема статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та підпункту 2.4 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України №88 від 24.05.1995 року.

Неістотні недоліки в документах, що містять відомості про господарську операцію, не є підставою для невизнання господарської операції, за умови, що такі недоліки не перешкоджають можливості ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції, та містять відомості про дату складання документа, назву підприємства, від імені якого складено документ, зміст та обсяг господарської операції тощо (частина 2 статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»).

У разі дефектів первинних документів та невизнання стороною факту постачання спірного товару, сторони не позбавлені можливості доводити постачання товару іншими доказами, які будуть переконливо свідчити про фактичні обставини здійснення постачання товару.

Такий факт повинен оцінюватися в сукупності з іншими доказами у справі, оскільки вибіркова оцінка доказів не відповідає вимогам процесуального законодавства.

Позивач надаючи до суду позовну заяву надав копію договору переведення боргу на загальну суму 787804,15 грн, котра виникла за поставлену продукцію

на підставі документів первинного бухгалтерського обліку. У той час, матеріали справи не містять документів первинного бухгалтерського обліку у підтвердження заборгованості на суму 787804,15 грн.

У пункті 3 договору передбачено, що первісний боржник передає новому боржнику в день укладання договору наступні копії документів, пов'язаних з переведенням боргу, а саме акт звірки взаєморозрахунків між ТОВ «Інтерпайп Україна» та ТОВ «Металл Групп» за період 01 січня 2022 року - 03 серпня 2023 року. Позивач, звертаючись до суду не надав такий акт.

Матеріали справи містять копію акту звірки взаємних розрахунків за період грудень 2023 року – жовтень 2024 року між ТОВ «Інтерпайп Україна» та ТОВ «Харків Металопрокат» за договором №1 від 03.08.2023 року, який підписано виключно позивачем.

З огляду на положення закону про бухгалтерський облік, за своєю правовою природою, акт звірки взаємних розрахунків не може вважатися первинним бухгалтерським документом ні за формою ні за змістом, а отже і бути доказом суми заборгованості. Позиція про те, що акт звірки взаєморозрахунків не є первинним бухгалтерським документом також неодноразово підтримувалася постановами Верховного Суду: справа №905/1198/17, справа №910/1389/18.

Отже вищевказаний акт звірки взаємних розрахунків, не є доказом наявності заборгованості за договором, оскільки є не підписаним і не належить до засобів доказування, передбачених статтею 73 Господарського процесуального кодексу України, та не є первинним бухгалтерським документом.

Таким чином посилення позивача на вказаний акт, як на підставу задоволення позовних вимог є необґрунтованим.

У підтвердження наявності у відповідача заборгованості, позивач вказує про вчинення відповідачем конклюдентних дій, які полягають у сплаті коштів у розмірі 103870,00 грн в рахунок часткового погашення заборгованості. Проте позивачем не надано доказів на підтвердження таких посилань.

У даній справі позивач фактично обмежився лише посиланням на договір переведення боргу (надання його копії до суду) та про сплату з боку відповідача коштів у рахунок часткового погашення заборгованості. При цьому всупереч приписів ст. 74 Господарського процесуального кодексу України позивач не надав доказів у доведення обставин, які він виклав у позовній заяві. Тобто позивачем порушено стандарт доказування, оскільки з його сторони ступінь достовірності наданих доказів, за яких суд має визнати тягар доведення знятим, а фактичну обставину доведеною – не виконано.

Враховуючи вищевикладене, колегія суддів дійшла висновку про недоведеність позовних вимог, а отже про відсутність правових підстав для задоволення позову про стягнення з відповідача суми боргу у розмірі 683934,15 грн.

Справи у спорах щодо зберігання продукції

➤ **Відмовлено в задоволенні позову.**

Поклажодавець може реалізувати своє право на отримання переданого на зберігання майна, лише надіславши зберігачеві відповідну вимогу та отримавши від останнього інформацію щодо певного місця та часу здійснення даної процедури.

СПРАВА № 922/3343/24 (<https://revestr.court.gov.ua/Review/124897230>)

Господарський суд Харківської області розглянув справу № 922/3343/24 за позовом Харківського національного університету внутрішніх справ до Фізичної особи-підприємця Горбачова Сергія Вікторовича про стягнення 1225464,99 грн за неналежне виконання відповідачем як зберігачем свого обов'язку щодо збереження переданого позивачем як поклажодавцем товару за Договором зберігання від 11.08.2021 №62.

ПРЕДМЕТ СПОРУ:

Стягнення заборгованості за договором зберігання.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

На розгляд Господарського суду Харківської області подано позовну заяву Харківського національного університету внутрішніх справ до Фізичної особи-підприємця Горбачова Сергія Вікторовича про стягнення 1225464,99 грн за неналежне виконання відповідачем як зберігачем свого обов'язку щодо збереження переданого позивачем як поклажодавцем товару за Договором зберігання від 11.08.2021 №62.

Позовна заява обґрунтована невиконання відповідачем як зберігачем свого обов'язку щодо збереження переданого позивачем як поклажодавцем товару за Договором зберігання від 11.08.2021 №62.

ОЦІНКА СУДУ:

Судом зазначено, що з матеріалів справи вбачається, що ні до закінчення строку зберігання товару (31.12.2022), ні безпосередньо в день закінчення такого строку ХНУВС не звертався до ФОП Горбачова С.В. з вимогою повернути наявний у нього на зберіганні товар. Докази, які свідчать про вчинення позивачем активних дій, направлених на повернення товару зі зберігання до спливу встановленого Договором строку зберігання, а також документи, які підтверджують вчинення відповідачем перешкод у поверненні такого товару на час закінчення погодженого сторонами строку зберігання, у матеріалах справи відсутні.

Отже, після 31.12.2022 строк зберігання належного позивачу товару закінчився, проте частина такого товару фактично залишилася на складі відповідача. При цьому, як у відзиві на позовну заяву та і під час розгляду даної справи відповідач вказував на те, що відповідний залишок переданого на підставі Договору товару фактично зберігався й після закінчення строку зберігання на складі відповідача.

Інкримінована відповідачу протиправна поведінка полягає у втраті ним залишку переданого на відповідальне зберігання товару, а саме: 223,1985 т паливних гранул та 7,5 скл. м паливної деревини на суму 1.225.464,99 грн.

Наявні в матеріалах справи накладні-вимоги на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів є належними та допустимими доказами підтвердження одержання відповідачем обумовленого за Договором товару на зберігання.

Для виникнення правових підстав для стягнення з відповідача вартості втраченого товару обов'язковою умовою є встановлення самого факту його втрати (нестачі), а також вини відповідача у вигляді умислу або грубої необережності.

З наявних у матеріалах справи доказів також не можливо встановити факт втрати залишку переданого на підставі Договору товару. Зокрема, листом від 02.08.2024 №1.01-14/2299/0/42-24 Бахмутська міська військова адміністрація повідомила про те, що в неї відсутня інформація щодо фіксування факту пожежі/руйнування/знищення в ході бойових дій нежитлової будівлі, розташованої за адресою: м. Бахмут, пров. Першотравневий, 169-А. Листом від 25.07.2024 №0.42/02.01-09/2097/0/101-24 Департамент з питань цивільного захисту, мобілізації та оборонної роботи Донецької обласної державної адміністрації повідомлено, що станом на 23.07.2024 в Реєстрі пошкодженого та знищеного майна відсутні відомості щодо нежитлової будівлі, розташованої за адресою: м. Бахмут, пров. Першотравневий, 169-А. Листом від 27.09.2024 №78/2/13/М-324а/11/149 Головне управління Служби безпеки України в Донецькій та Луганській областях повідомило лише про відкриття кримінального провадження №12024170500001283 від 07.06.2024 за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 438 КК України, відкритого за заявою Горбачова С.В, проте факт зруйнування складського приміщення за адресою: Донецька обл., м. Бахмут, пров. Першотравневий, 169-А та втрати 252,885 т паливної гранули Головним управлінням Служби безпеки України в Донецькій та Луганській областях також не підтверджений.

Окрім цього, судом не встановлено вчинення сторонами протягом дії Договору інвентаризації товару на складі відповідача, також не встановлено вжиття позивачем на протязі більше дев'яти місяців з дати припинення Договору заходів щодо повернення товару, перевірки його стану, в т.ч. шляхом проведення інвентаризації. За відсутності доказів про втрату, знищення чи пошкодження залишку переданого на зберігання відповідачу товару, суд позбавлений можливості встановити протиправність поведінки заподіювача збитків та причинний зв'язок такої поведінки із заподіяними збитками. Окрім цього, позивачем не доведено, що така втрата (за умови її підтвердження) сталася за наявності умислу або грубої необережності відповідача, як того передбачає частина третя статті 950 ЦК України.

За таких обставин, позивачем не доведено належними та допустимими доказами такого елементу складу правопорушення як протиправної поведінки відповідача.

Крім того, позивачем був застосований розрахунок розміру збитків, виходячи з вартості товару, за яку він був придбаний на підставі Договорів про закупівлю товарів за державні кошти від 29.07.2021 №243 та від 29.11.2021

№498. Натомість, у жодному з пунктів Договору не зазначено про те, що вартість товару визначається, виходячи з ціни його закупівлі.

На підтвердження розміру збитків щодо встановлення ринкової ціни на паливні гранули та паливну деревину позивачем взагалі не надано жодного належного та допустимого доказу саме на день пред'явлення позову. Крім того, як вже зазначалось в матеріалах справи відсутні докази втрати, знищення чи псування залишку переданого на зберігання відповідачу товару.

З огляду на наведене вище, суд зазначає, що позивач не довів належними та допустимими доказами розмір завданих йому збитків.

Законодавство, висновки Верховного Суду тощо, застосовані судом при ухваленні рішення: ст. ст. 22, 530, 610, 612, 623, 936, 938, 942, 948, 949, 950, 951 Цивільного кодексу України, ст. ст. 224, 225 Господарського кодексу України, ст. ст. 2, 7, 13, 14 Господарського процесуального кодексу України, Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Богонос проти Росії» від 05.02.2004, Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Серявін та інші проти України» від 10.02.2010, Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Руїс Торіха проти Іспанії» від 09.12.1994, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 12.03.2019 у справі №920/715/17, Постанова Верховного Суду від 15.02.2022 у справі №927/219/20, Постанова Верховного Суду від 14.09.2021 у справі №923/719/17, Постанова Верховного Суду від 10.06.2021 у справі №5023/2837/11, Постанова Верховного Суду від 22.04.2021 у справі №915/1624/16, Постанова Верховного Суду від 10.03.2020 у справі №902/318/16, Постанова Верховного Суду від 10.12.2020 у справі №922/1067/17, Постанова Верховного Суду від 10.06.2021 у справі №5023/2837/11.

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ:

Рішенням Господарського суду Харківської області від 27.01.2025 в позові відмовлено повністю.

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ:

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 06.05.2025 рішення господарського суду Харківської області від 27.01.2025 скасовано та ухвалено нове рішення, яким позов задоволено, стягнуто з Фізичної особи-підприємця Горбачова Сергія Вікторовича на користь Харківського національного університету внутрішніх справ 1225464,99 грн. вартості переданої на зберігання продукції, 14705,57 грн. судового збору за подання позову та 22058,37 грн. судового збору за подання апеляційної скарги.

ОЦІНКА СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ:

Постанова суду апеляційної інстанції мотивована тим, що відповідач повернув з відповідального зберігання товар у загальній кількості 278,0455 т, про що свідчать видаткові накладні. Позивач надіслав відповідачу лист-вимогу щодо виконання зобов'язань від 19.10.2023 №1/3373, в якому вимагав протягом 7 днів з моменту отримання вимоги повернути до ХНУВС паливні матеріали в кількості 270,024 т паливних гранул і вугілля та 7,5 складометрів паливної деревини, що були передані за Договором. Втім Відповідач відповіді на вимогу не надав.

Незважаючи на те, що після 31.12.2022 строк зберігання належного позивачу товару закінчився, проте частина такого товару не була повернута позивачу. При цьому, наявні в матеріалах справи накладні-вимоги на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів є належними та допустимими доказами підтвердження одержання відповідачем обумовленого за Договором товару на зберігання.

Сторонами договору прямо встановлений обов'язок, який виникає в силу впливу строку дії договору – обов'язок відповідача повернути товар позивачу.

Разом з цим, матеріали справи не містять жодного доказу (листів, іншої кореспонденції), які б свідчили про ініціювання та організації відповідачем процедури виконання свого обов'язку - повернення залишків переданого на зберігання майна.

Місцевий господарський суд зауважив, що саме позивач одержує товар після припинення Договору в місці його здавання (пункт 2.2.1) і обов'язку відповідача доставити залишки товару позивачу за його вимогою після закінчення терміну зберігання умови спірного Договору не містять.

Однак колегія суддів вважає такий висновок місцевого господарського суду безпідставним, оскільки Договором на зберігача покладено безумовний обов'язок з повернення товару поклажодавцю після закінчення строку дії Договору.

Проте, відповідачем, на якого покладено безумовний обов'язок повернути після припинення Договору передане на зберігання майно, не було вчинено жодних дій з організації процедури повернення зазначеного у позовній заяві залишку майна, що позбавило позивача можливості реалізувати своє право на отримання даного майна зі зберігання та з невідворотністю спричинило для нього збитки у вигляді зменшення майнової сфери у розмірі вартості неповернутого зберігачем майна.

Посилання місцевого господарського суду на нездійснення сторонами інвентаризації товару на складі відповідача є безпідставним, оскільки ця обставина жодним чином не впливає ані на зміст обов'язку зберігача щодо повернення поклажодавцеві переданого на зберігання майна після закінчення дії договору, ані на зміст права поклажодавця на отримання такого майна зі зберігання.

Крім того, місцевий господарський суд як на одну з підстав для відмови в позові посилався на те, що позивачем був застосований розрахунок розміру збитків, виходячи з вартості товару, за яку він був придбаний на підставі Договорів про закупівлю товарів за державні кошти від 29.07.2021 №243 та від 29.11.2021 №498, натомість, у жодному з пунктів Договору не зазначено про те, що вартість товару визначається, виходячи з ціни його закупівлі.

Однак такий висновок місцевого господарського суду є необґрунтованим, оскільки збитками, згідно з частиною другою цієї статті, є втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також втрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки).

Отже як раз витрати позивача, які він зробив задля придбання майна, яке не було йому повернуто, є його втратами, яких він зазнав у зв'язку з невиконанням відповідачем своїх зобов'язань по Договору і такі втрати відповідають поняттю «прямі збитки» в розумінні статті 22 Цивільного кодексу України.

При цьому відповідачем, з урахуванням принципів змагальності та диспозитивності, не було спростовано здійсненого позивачем розрахунку понесених збитків та не наведено свого алгоритму їх визначення.

Також місцевий господарський суд зазначив, що з наявних у матеріалах справи доказів також не можливо встановити факт втрати залишку переданого на підставі Договору товару

Однак, відповідно до пункту 3.1 Договору сторона, що постраждала від невиконання або неналежного виконання іншою стороною зобов'язань за Договором, має право вимагати відшкодування завданих їй збитків. При цьому, зазначений пункт Договору не містить застережень, які б обумовлювали право поклажодавця на відшкодування збитків обставиною втрати чи пошкодження майна.

Крім того, неповернення зберігачем поклажодавцеві після закінчення строку дії Договору частини переданого на зберігання товару призвело до зменшення майнової сфери позивача незалежно від того, чи наявний даний товар на складі відповідача, чи його було ним втрачено або пошкоджено, у зв'язку з чим такі втрати відповідають поняттю збитків, визначеному статтею 22 Цивільного кодексу України.

Враховуючи викладене, позивачем доведено належними, допустимими, достовірними та достатньо вірогідними доказами факт спричинення йому відповідачем збитків у розмірі 1225464,99 грн.

Висновок:

Аналізом спорів, що виникають із правочинів, зокрема договорів, в т.ч., що виникають при їх укладенні, зміні, розірванні, визнанні їх недійсними та у спорах щодо неналежного їх виконання встановлено, що учасниками у даній категорії справ переважно були фізичні особи-підприємці, товариства з обмеженою відповідальністю, комунальні та приватні підприємства.

Суддями Господарського суду Харківської області у справах зазначеної категорії приймалися рішення на підставі Конституції України, Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Закону України «Про ринок природного газу», Закону України «Про житлово-комунальні послуги», Закону України «Про ринок електричної енергії», Бюджетного кодексу України.

Також, при прийнятті рішень у даній категорії справ, суддями Господарського суду Харківської області застосовано наступну судову практику: Постанова Великої Палати Верховного Суду від 19.06.2019 у справі № 703/2718/16-ц, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 18.03.2020 у справі № 902/417/18, Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного

Суду від 07.11.2019 у справі № 916/1345/18, Постанова Верховного Суду України від 22.03.2017 у справі № 3-77гс17, Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 27.03.2018 у справі № 925/246/17, Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду № 925/974/17, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 10.04.2018 у справі № 12-46гс18, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 17.04.2018 у справі № 911/4249/16, Постанова Великої Палати Верховного Суду від 12.03.2019 у справі № 920/715/17, Постанова Верховного Суду від 15.02.2022 у справі № 927/219/20, Постанова Верховного Суду від 14.09.2021 у справі № 923/719/17, Постанова Верховного Суду від 10.06.2021 у справі № 5023/2837/11, Постанова Верховного Суду від 22.04.2021 у справі № 915/1624/16, Постанова Верховного Суду від 10.03.2020 у справі № 902/318/16, Постанова Верховного Суду від 10.12.2020 у справі № 922/1067/17, Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Серявін проти України» від 10.02.2010, Рішення Європейського суду з прав людини від 18.10.2005 у справі «Терем ЛТД, Чечеткін та Оліус проти України», Рішення Європейського суду з прав людини від 30.11.2004 у справі «Бакалов проти України», Рішення Європейського суду з прав людини від 18.07.2006 у справі «Проніна проти України», Рішення Європейського суду з прав людини «Трофимчук проти України», Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Богонос проти Росії» від 05.02.2004, Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Руїс Торіха проти Іспанії» від 09.12.1994.

Проблемними питаннями при розгляді справ даної категорії було неправильне застосування норм матеріального права та порушення Господарським судом Харківської області норм процесуального права, а саме ст. ст. 74, 76, 77, 79 Господарського процесуального кодексу України, ст. ст. 551, 625, 670, 1212, 1213 Цивільного кодексу України, ст. ст. 56, 77 Закону України «Про ринок електричної енергії».

Нарікань щодо порушення строків розгляду справ даної категорії, своєчасності внесення рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень не було.

Підсумовуючи наведене, можна дійти висновку про те, що судочинство Господарським судом Харківської області у I півріччі 2025 року здійснено на стабільно високому рівні, як і в аналогічному періоді 2024 року.

Аналітичний відділ